

Rikonstruksioni i shkollave të reja

Programi qeverisës

2021-2025

Rikonstruktimi i shkollave të reja

2021 - 2025

A. Analiza kontekstuale e premtimit dhe kuadrit rregullator dhe politikave

Aspekti rregullator, kërkesat dhe strategjitë sektoriale

B. Alokimet buxhetore dhe krahasimi i objektivave të programit me kapacitetet

C. Kostot direkte dhe indirekte për premtimin, alokimet e buxhetit dhe kapacitetet fiskale

D. Evolucioni i situatës në Periudhën 2021-2025 lidhur me Projektin e Rikonstruksionit të Shkollave

E. Vlerësimi i përgjegjshmërisë dhe Kontratës me Votuesit për programin

F. Vlerësimi i efektit të shpërndarjes në Zonat e ndryshme të Vendit, Shtresat e popullsisë dhe komunitetet e Margjinalizuara për Programin

G. Vlerësim mbi përmbushjen e programit për periudhën 2021-2025

PËRGATITJA DHE SHPËRNDARJA

Raport progresi

Vlerësimi i programit të qeverisë 2021-2025 dhe efiçenca e menaxhimit të kostove:

1200 ditë qeverisje

Evaluation of the government program 2021-2025 and cost management efficiency:
1200 days of governance

www.polifakt.al

www.altax.al

info@altax.al

Janar 2025

Tirana, Shqipëri

Polifakt.al është një platformë e pavarur dhe e besueshme për monitorimin e realizueshmërisë së premtimeve politike. Ajo ofron analiza të detajuara mbi zbatueshmërinë financiare të angazhimeve elektorale, duke i krahasuar ato me performancën reale të qeverisë dhe alokimet dhe kufizimet buxhetore.

Pikat kyçe të Polifakt.al në vlerësimin e përmbushjes

Monitorimi i premtimeve zgjedhore dhe programeve qeverisëse

[Polifakt.al](#) ndjek sistematikisht premtimet e bëra nga liderët politikë, duke vlerësuar:

Realizueshmërinë. A janë premtimet të arritshme brenda kontekstit aktual ekonomik?

Burimet financiare. A janë ndarë burime të mjaftueshme për zbatimin e premtimeve?

Statusi i përmbushjes. Tregon nëse premtimet janë realizuar, pjesërisht realizuar, apo të përcaktuar.

Krahasimi me kapacitete fiskale dhe kostot e përmbushjes

Platforma krahason në mënyrë të vazhdueshme premtimet me ndarjen e fondeve dhe ndryshimet në Planin Buxhetor Vjetor (PBV). Kjo ndihmon në identifikimin e:

- ✓ Përputhshmërisë midis premtimeve politike dhe shpenzimeve reale.
- ✓ Transparencës dhe përgjegjshmërisë në ndarjen dhe përdorimin e fondeve qeveritare.

Raportet e progresit

[Polifakt.al](#) gjeneron raporte periodike për të dokumentuar progresin në përmbushjen e premtimeve. Këto raporte përfshijnë:

- Vlerësimin e performancës së ministrive dhe sektorëve përkatës.
- Përditësime mbi shkallën e arritjes së objektivave të qeverisë.

Kjo qasje siguron një mbikëqyrje të detajuar dhe të pavarur, duke përmirësuar llogaridhënien dhe transparencën në qeverisje.

Kushtet e përdorimit të Raportit

Qëllimi dhe përgjegjësia

Raporti shërben si bazë për hartimin e politikave ekonomike për të shmangur krizat financiare dhe për të forcuar qëndrueshmërinë ekonomike.

Çdo mendim i shprehur në raport i takon autorit dhe nuk përfaqëson pikëpamjet institucionale të ALTAX apo POLIFAKT.

Riprodhimi dhe shpërndarja

Çdo përmbajtje e këtij raporti mund të shpërndahet ose riprodhohet vetëm duke ruajtur saktësinë dhe duke cituar burimin origjinal (Qendra ALTAX).

Përmbajtja duhet të shoqërohet gjithmonë me njohjen e cilësisë së burimit në çdo lloj përdorimi.

Kushtet për përdoruesit

Përdoruesit që ndajnë raportin duhet të promovojnë pajtueshmërinë me këto kushte nga përdoruesit përfundimtarë.

Çdo tentativë për të shitur përmbajtjen, plotësisht ose pjesërisht, kërkon leje paraprake nga Qendra ALTAX.

Kufizime të përdorimit

Raporti mund të përdoret vetëm për qëllime jo-fitimprurëse.

Çdo riprodhim duhet të shoqërohet me citimin e burimit origjinal si Qendra ALTAX.

Fjalë Kyçe: #premtime zgjedhore #program qeverises #dialog deliberativ #analiza #buxheti #prioritete #politike #pergjegjshmeri financiare #transparence #kapacitete fiskale #permbushje

Kodi JEL: D72, E62, H50, P11

© Të gjitha të drejtat e rezervuara nga **Qendra ALTAX**.

Konsiderata

(Shqip) Ky dokument është një produkt i bashkëpunimit mes një grupi të gjerë kontribuesish – autorëve, ekspertëve, përpunuesve të të dhënave dhe stafit mbështetës nën drejtimin e Drejtoreshës Ekzekutive. Lexuesit dhe ndjekësit janë një komponent kyç për vijimësinë e punës.

ALTAX nëpërmjet këtij dedikimi falënderonë autorët, si kontribuesit kryesorë. Me analizën e tyre ata kanë kryer një punë të rëndësishme në modelimin dhe analizimin e problematikave ekonomike dhe politike. Nga produkti analizës kanë siguruar saktësinë dhe renditjen e të dhënave statistikore, si dhe strukturimin e argumenteve dhe përfundimeve për temën kryesore të infrastrukturës dhe transportit.

Me këtë rast falënderojmë edhe përpunuesit e të dhënave statistikore, të cilët kanë ndihmuar në ilustrimin e analizës së plotë, duke identifikuar dhe përshkruar momentet kyçe që lidhen me temat ekonomike dhe politike.

Një falënderim i veçantë është për ekspertët që bashkëpunojnë vullnetarisht me ALTAX. Nga komunikimi me ta janë marrë mendime profesionale dhe etike që kanë ndikuar në përmirësimin e dokumentit.

Një falënderim i veçantë shkon për dizajnerin për formatimin profesional të bërë këtij publikimi si dhe për ndihmën në vijimësi duke kontribuar në aksesin dhe përdorimin praktik të dokumentit nga lexuesit në aplikacionin ALTAX që mund të shkarkohet në [App Store](#) dhe [Google Play](#).

Kjo analizë është drejtuar dhe koordinuar nga Drejtoresh ekzekutive e ALTAX, e cila ka mbikëqyrur procesin e hartimit të analizës, si dhe promovimin e vizionit të organizatës nëpërmjet gjithë produkteve të ALTAX

Falënderimi i ALTAX drejtohet edhe për lexuesit dhe ndjekësit. Ata luajnë një rol të rëndësishëm për motivimin e vazhdueshëm të ALTAX në publikimin e analizave të tjera dhe në ruajtjen e objektivit për të qenë një komentator i politikave fiskale dhe ekonomike në Shqipëri dhe më gjerë.

Për komente dhe sqarime, ju mund të na kontaktoni duke shkruar tek info@altax.com

Acknowledgement

(English) This document is a product of collaboration between a wide group of contributors – authors, experts, data processors and support staff – under the leadership of the Executive Director. Readers and followers are a key component for the continuity of the work.

ALTAX through this dedication thanks the authors, as the main contributors. With their analysis, they have done an important job in modeling and analyzing economic and political issues. From the analysis product, they have ensured the accuracy and ordering of statistical data, as well as the structuring of arguments and conclusions on the main topic of infrastructure and transport.

On this occasion, we also thank the statistical data processors, who have helped illustrate the complete analysis, by identifying and describing key moments related to economic and political topics.

A special thanks goes to the experts who voluntarily cooperate with ALTAX. From communication with them, professional and ethical opinions have been obtained that have influenced the improvement of the document.

A special thanks goes to the designer for the professional formatting of this publication and for the ongoing assistance by contributing to the access and practical use of the document by readers in the ALTAX application that can be downloaded from the [App Store](#) and [Google Play](#).

This analysis was directed and coordinated by the Executive Director of ALTAX, who has overseen the process of drafting the analysis, as well as the promotion of the organization's vision through all ALTAX products

ALTAX's thanks are also addressed to its readers and followers. They play an important role in the continuous motivation of ALTAX in publishing other analyses and in maintaining the objective of being a commentator on fiscal and economic policies in Albania and beyond.

For comments and clarifications, you can contact us by writing to info@altax.com

Follow ALTAX and Polifakt on social media, Web and in our App

FISKALISTI

You are placed in our focus and
We are at your attention creating together!

ALTAX - POLIFAKT

We publish and distribute information,
ongoing analysis and studies.

ALTAX

Communicate through social media addresses

ALTAX

Watch our informative and educational videos

ALTAX.AL

Read and download unique analyses and studies

POLIFAKT.AL

Look at how many political promises have been kept.

App Store
Google Play

Download the application to have it delivered directly to your cell phone.

A relationship about the commonalities that unite us in everyday life.

Objektivi - Rikonstruktimi i shkollave të reja

Përfituesit

Rikonstruktimi do të përfshijë **120 shkolla të reja**, ku do të studiojnë **40 mijë nxënës më shumë**.

Qëllimi:

Të përmirësohet infrastruktura arsimore dhe të ofrohen kushte më të mira për mësim, duke shtuar kapacitetet dhe duke rritur aksesin në arsim për një numër më të madh nxënësish.

Përfitimet

Ky projekt do të kontribuojë në modernizimin e arsimit dhe do të përmirësojë cilësinë e mësimdhënies për nxënësit në gjithë vendin.

Rikonstruktimi i 120 shkollave të reja, ku studiojnë 40 mijë nxënës më shumë

Analiza e premtimit për “Rikonstruksionin e 120 shkollave të reja dhe rritjen e numrit të nxënësve” në Shqipëri në periudhën 2021-2025 përfshin një shqyrtim të detajuar të konteksteve politike, sociale, ekonomike, dhe të ndikimit ndërkombëtar dhe global.

A. Analiza kontekstuale e premtimit dhe kuadrit rregullator dhe politikave

Në kuadër të përmirësimit të sistemit arsimor, një nga prioritetet kryesore të programit qeveritar 2021 është **rikonstruksioni i 120 shkollave të reja** dhe përmirësimi i kushteve të mësimin për **40,000 nxënës të rinj**. Ky projekt ka pasur si qëllim kryesor rritjen e cilësisë së arsimit në Shqipëri përmes përmirësimit të infrastrukturës shkollore, sigurimin e kushteve më të mira për mësim, dhe përmbushjen e kërkesave për një arsimit më të aksesueshëm dhe modern.

1. Objektivat kryesore të Programit

Programi i qeverisë në vitin 2021 ka përfshirë disa aspekte kryesore që lidhen drejtpërdrejt me përmirësimin e infrastrukturës shkollore dhe cilësisë së arsimit. Disa prej objektivave të përmendura në programin e arsimit janë:

- **Rikonstruksioni i 120 shkollave:** Ky objektivi ka synuar të rinovojë dhe të ndihmojë në krijimin e një ambienti më të përshtatshëm dhe të sigurt për nxënësit dhe mësuesit. Rikonstruksioni përfshin ndërhyrje të thella, si **përmirësimi i ambienteve të brendshme dhe të jashtme, modernizimi i klasave,** dhe përmirësimi i **shërbimeve sanitare dhe elektrike.**
- **Rritja e kapaciteteve të shkollave:** Pjesë e këtij programi është edhe **zgjjerimi i kapaciteteve shkollore,** me qëllim që të mundësohet që **40,000 nxënës më shumë** të kenë mundësi të studiojnë në shkolla moderne dhe të sigurta. Kjo ka përfshirë ndërtimin e **ndërtesave të reja** si dhe përshtatjen e disa shkollave ekzistuese për të pritur më shumë nxënës.

Programi i Qeverisë Shqiptare për arsimin për periudhën 2021-2025 synon të adresojë një sërë çështjesh kritike në sistemin arsimor, përfshirë përmirësimin e infrastrukturës shkollore dhe rritjen e cilësisë së arsimit. Ky program përfshin ndihmën ndërkombëtare dhe implementimin e qëllimeve të Agjendës 2030 për Zhvillim të Qëndrueshëm (SDG), në një kontekst politik, ekonomik dhe social që sfidon zhvillimin afatgjatë të vendit. Analiza më poshtë ofron një vlerësim të hollësishëm përmes këtyre aspekteve.

1. Konteksti Politik

Programi i arsimit është një pjesë kyçe e strategjisë qeveritare për zhvillimin e qëndrueshëm të Shqipërisë, i cili mbështetet nga politikat e Bashkimit Evropian dhe institucioneve

ndërkombëtare. Politika arsimore ka qenë gjithmonë në fokusin e reformave, duke pasur parasysh kërkesat për integrimin e Shqipërisë në strukturat evropiane dhe angazhimin për arritjen e standardeve të BE-së. Ky angazhim është në linjë me **SDG 4** (Arsim i Cilësisë) dhe **SDG 11** (Qytete dhe Komunitete të Qëndrueshme), që kërkojnë akses të barabartë në arsimin cilësor dhe mundësi të barabarta për zhvillim.

Përmirësimi i infrastrukturës shkollore është një prioritet politik, duke pasur parasysh që sistemi arsimor ka hasur disa pengesa gjatë viteve të kaluara si pasojë e menaxhimit të dobët të burimeve dhe mungesës së investimeve të mjaftueshme. Kjo është një mundësi për të reflektuar ndryshimet në politikën arsimore që kontribuojnë në mbështetje të zhvillimit ekonomik dhe social të vendit.

2. Konteksti Ekonomik

Nga pikëpamja ekonomike, investimi në arsimin dhe rikonstrukcionin e shkollave është një stimul për rritjen e qëndrueshme dhe forcimin e kapitalit njerëzor. Pjesë e këtij programi është ndihma për 40,000 nxënës të rinj, duke mundësuar hapjen e mundësive për arsimim më të aksesueshëm dhe cilësor. Ky investim ka për qëllim përmirësimin e kapaciteteve shkollore dhe rritjen e mundësive për një arsimim të barabartë për të rinjtë nga të gjitha shtresat e shoqërisë, duke kontribuar në zvogëlimin e pabarazive sociale dhe ekonomike.

Përmirësimi i infrastrukturës dhe mësimi në kushte më të mira mund të rrisë gjithashtu produktivitetin në ekonominë e vendit, duke krijuar një forcë punëtore më të kualifikuar dhe më të përgatitur për sfidat e ekonomisë globale dhe digjitalizimit të shpejtë.

3. Konteksti Social

Rikonstrukcioni i 120 shkollave dhe përmirësimi i kushteve për 40,000 nxënës është një hap i rëndësishëm në drejtim të përmirësimit të kushteve sociale, duke mundësuar akses më të gjerë në arsimin e nivelit të lartë. Ky program ndihmon në zbutjen e pabarazive sociale, duke siguruar që fëmijët nga zonat rurale dhe ato më të pasura mund të përfitojnë nga mundësi të barabarta për një arsim cilësor. Ky aspekt është veçanërisht i rëndësishëm për avancimin e **SDG 10** (Reduktimi i Pabarazive), pasi shkollat e reja dhe të rinovuara do të ofrojnë mundësi për nxënësit e varfër dhe ata me aftësi të kufizuara për t'u integruar në shoqëri.

Një tjetër aspekt social është rëndësia që ka arsimi për mundësitë e zhvillimit personal dhe profesional të individëve, veçanërisht në një kohë kur shoqëria shqiptare po kalon përmes një periudhe digjitalizimi dhe globalizimi. Me përpjekjet për të integruar teknologjinë në shkolla dhe për të mundësuar mësim online, programi i arsimit synon të përgatisë nxënësit për botën e punës dhe sfidat e jetës moderne.

4. Konteksti Ndërkombëtar

Në nivel ndërkombëtar, Shqipëria po përpiqet të përmbushë angazhimet e saj ndaj **SDG** dhe të kontribuojë në agjendën globale për zhvillim të qëndrueshëm. Ky program është mbështetur jo vetëm nga buxheti i shtetit, por edhe nga ndihmat dhe burimet e donatorëve ndërkombëtarë. Bashkimi Evropian ka luajtur një rol të rëndësishëm duke ofruar financime dhe asistencë teknike për të përmirësuar sistemin arsimor shqiptar, duke e lidhur këtë iniciativë me perspektivën e anëtarësimit të Shqipërisë në BE.

Përmes bashkëpunimit me organizatat ndërkombëtare dhe ekspertë të fushës, Shqipëria është duke marrë mbështetje për implementimin e standardeve evropiane në arsimin e shkollave dhe përmirësimin e kushteve për nxënësit dhe mësuesit, si dhe rritjen e aksesit në teknologji dhe infrastrukturë dixhitale.

5. Konteksti Rregullator

Në aspektin rregullator, përmirësimi i infrastrukturës shkollore është mbështetur nga reforma të ndryshme të sistemit arsimor, që përfshijnë miratimin e ligjeve për arsimin dhe buxhetimin strategjik për investime në shkolla. Kjo ka përfshirë zhvillimin e standardeve për ndërtimin e shkollave, si dhe përcaktimin e kërkesave për sigurinë dhe mbrojtjen e fëmijëve në shkolla. Po ashtu, ka pasur përpjekje për të përmirësuar transparencën në menaxhimin e fondeve dhe për të siguruar monitorimin e vazhdueshëm të projekteve, për të shmangur vonesat dhe për të arritur qëllimet e caktuara.

Një aspekt i rëndësishëm është integrimi i teknologjisë dhe mjediseve dixhitale në arsimin shkollor. Ky proces ka kërkuar një rregullim të politikave dhe standardeve për përdorimin e pajisjeve të teknologjisë në shkolla dhe përgatitjen e mësuesve për mësimdhënie digjitale.

Aspekti rregullator, kërkesat dhe strategjitë sektoriale

1. Aspekti rregullator

Për zbatimin e programit të rikonstruksionit të 120 shkollave dhe rritjes së numrit të nxënësve, janë miratuar një sërë aktesh ligjore dhe nenligjore që mbështesin dhe rregullojnë procesin. Këtu janë disa nga aktet më të rëndësishme që lidhen me implementimin e këtij programi:

Ligji për Arsimin e Përgjithshëm (Nr. 69/2012)

Ky ligj është një nga aktet kryesore që mbështet modernizimin dhe zhvillimin e infrastrukturës shkollore. Ai ka për qëllim garantimin e një arsimimi cilësor dhe të barabartë për të gjithë nxënësit dhe parashikon krijimin e kushteve të përshtatshme mësimore, përfshirë rikonstruksionin e shkollave dhe ndihmën për zhvillimin e kapaciteteve të reja mësimore.

- **Neni 3 - Objektivat e arsimit:** Ky nen parashikon zhvillimin e arsimit në një mjedis të sigurt dhe të përshtatshëm, duke përfshirë investimet në ndërtimin dhe rikonstruksionin e shkollave.
- **Neni 4 - Shërbimi arsimor dhe infrastruktura:** Ky nen siguron që infrastruktura e shkollave të jetë e përshtatshme dhe të përmbushë nevojat e nxënësve dhe stafit arsimor.

Ligji për Planifikimin dhe Menaxhimin e Territorit (Nr. 107/2014)

Ky ligj mbulon aspektet që lidhen me përdorimin e tokës dhe ndërtimet në Shqipëri, duke përfshirë ndërtimin e shkollave të reja dhe rikonstruksionin e atyre ekzistuese.

- **Neni 17 - Përdorimi i tokës për qëllime arsimore:** Ky nen rregullon përdorimin e tokës për ndërtimin e shkollave dhe përmirësimin e kushteve të arsimit në zonat urbane dhe rurale.

Ligji për Ndërtimin (Nr. 104/2014)

Ky ligj është i rëndësishëm për përcaktimin e rregullave të ndërtimit dhe rikonstruksionit të objekteve, përfshirë shkollat, dhe ka në thelb sigurinë strukturore dhe standardet e cilësisë.

- **Neni 6 - Lejet e ndërtimit dhe rikonstruksionit:** Ky nen përcakton procedurat e marrjes së lejeve për ndërtim dhe rikonstruksion të objekteve arsimore, përfshirë shkollat.

Ligji për Shërbimet Publike (Nr. 9901/2008)

Ky ligj rregullon shërbimet publike dhe parashikon përmirësimin e infrastrukturës, përfshirë shërbimet arsimore dhe shkollat.

- **Neni 8 - Shërbimet arsimore:** Ky nen thekson rëndësinë e ofrimit të shërbimeve të përshtatshme arsimore dhe krijimin e kushteve të mira mësimore për nxënësit.

Rregullorja për Rikonstruksionin dhe Ndërtimin e Shkollave (Aktet Nënligjore)

Përveç ligjeve, janë miratuar dhe disa **akte nënligjore** që rregullojnë në detaje mënyrën e implementimit të projekteve për rikonstruksionin e shkollave, si dhe përmbushjen e standardeve të sigurisë dhe cilësisë.

Aktet nënligjore të rëndësishëm:

- **Udhëzimi për Standartet e Ndërtimit dhe Rikonstruksionit të Shkollave:** Ky akt përcakton standardet dhe kërkesat për ndërtimin dhe rikonstruksionin e shkollave, përfshirë sigurinë strukturore dhe eficientë energjetike.
- **Rregullorja për Procedurat e Tenderimit dhe Ekzekutimin e Projekteve të Ndërtimit:** Ky akt rregullon procedurat e tenderimit dhe përzgjedhjes së kontraktorëve për projektet e rikonstruksionit të shkollave.

Strategjia Kombëtare për Arsimin dhe Formimin Profesional 2014-2020

Kjo strategji ka për qëllim zhvillimin e arsimit dhe përmirësimin e kushteve të shkollave, duke përfshirë dhe ndihmën për rikonstruksionin e shkollave dhe ndërtimin e shkollave të reja.

Neni i rëndësishëm:

- **Pjesa që lidhet me infrastrukturën arsimore:** Kjo strategji thekson rëndësinë e investimeve në infrastrukturën e arsimit dhe zhvillimin e mundësive arsimore për të gjithë nxënësit, përfshirë rikonstruksionin e shkollave ekzistuese dhe ndërtimin e institucioneve të reja arsimore.

Udhëzimi për Menaxhimin e Projekteve të Ndërtimit

Ky udhëzim mbështet zbatimin e projekteve të ndërtimit dhe rikonstruksionit të shkollave, duke siguruar që të gjitha fazat e projektit (nga planifikimi deri te përfundimi) të jenë në përputhje me legjislacionin dhe kërkesat e sigurisë.

Procedura të detajuara për ndihmën financiare dhe menaxhimin e projekteve: Ky udhëzim parashikon mënyrën e alokimit të fondeve, menaxhimin e projekteve, dhe përcaktimin e kritereve për vlerësimin e përfundimit të projekteve.

Këto akte janë të rëndësishme për garantimin e cilësisë dhe efikasitetit të procesit të ndërtimit dhe rikonstruksionit të shkollave.

2. Kërkesat dhe përkimi me Strategjinë sektoriale

Programi i rikonstruksionit të shkollave dhe përmirësimit të kushteve të mësimit për 40,000 nxënës të rinj është një hap i rëndësishëm që **përkon** në disa aspekte me **Strategjinë e Arsimit dhe Zhvillimit** të Shqipërisë, e cila ka për qëllim të mbështesë zhvillimin e qëndrueshëm dhe përmirësimin e sistemit arsimor në vend. Kjo strategji është një dokument kornizë që përcakton orientimet dhe veprimet e nevojshme për përmirësimin e cilësisë dhe aksesit në arsimin e nivelit të detyrueshëm dhe atij të lartë.

Përmirësimi i Infrastrukturës dhe ambientet mësimore

Një nga objektivat kryesore të **Strategjisë së Arsimit dhe Zhvillimit** është **përmirësimi i infrastrukturës shkollore** dhe krijimi i kushteve më të mira për mësim. Ky objektiv përkon plotësisht me **programin e rikonstruksionit të shkollave**, i cili synon të modernizojë dhe rinovojë 120 shkolla për të ofruar mundësi mësimi në kushte më të sigurt, më të rehatshme dhe më të përshtatshme për nxënësit dhe mësuesit.

- **Qëllimi i Strategjisë** për të siguruar një arsimin cilësor për të gjithë nxënësit është në përputhje të plotë me këtë program, i cili përfshin investime për krijimin e shkollave të reja dhe modernizimin e shkollave ekzistuese.

Aksesueshmëria dhe pjesëmarrja e nxënësve

Programi i rikonstruksionit i jep mundësi për **rritjen e kapaciteteve të shkollave**, duke lejuar që 40,000 nxënës të rinj të regjistrohen në shkolla të reja dhe të përshtatura për kushte moderne. Ky është një hap i drejtpërdrejtë në **strategjinë e arsimit**, e cila ka për qëllim rritjen e aksesit dhe mundësive për një arsim të barabartë dhe të përhapur, sidomos në **zonat rurale dhe të izoluar**.

Përmirësimi i cilësisë së mësimdhënies dhe integrimi i teknologjisë

Një tjetër element i rëndësishëm që përkon me **Strategjinë e Arsimit dhe Zhvillimit** është **integrimi i teknologjisë** dhe përdorimi i mjeteve mësimore moderne. Programi përfshin përpjekje për të instaluar **pajisje dixhitale**, si kompjuterë dhe tabela interaktive, që janë të përputhshme me objektivin e **Strategjisë së Arsimit** për të rritur **cilësinë e mësimdhënies** dhe përgatitjen e nxënësve për një **treg pune të digjitalizuar**.

Përputhshmëria me Objektivat e SDG (Qëllimet e Zhvillimit të Qëndrueshëm)

Programi është gjithashtu në përputhje me disa prej **Qëllimeve të Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDG)**, si:

- **SDG 4:** Sigurimi i një arsimimi cilësor dhe përfshirës për të gjithë, duke përfshirë investimet në infrastrukturë dhe mundësi mësimi për të gjithë nxënësit.
- **SDG 10:** Reduktimi i pabarazive, duke ofruar mundësi arsimimi për nxënësit në zonat më të izoluar dhe të zhvilluara më pak, dhe duke siguruar që arsimimi të jetë në përputhje me kërkesat e shoqërisë moderne.

Ky program, përmes rikonstruksionit të shkollave dhe krijimit të mundësive të reja për nxënësit, ndihmon në përmbushjen e këtyre objektivave, duke siguruar mundësi të barabarta për arsimim cilësor për të gjithë fëmijët, pavarësisht nga pozita e tyre gjeografike apo ekonomike.

Bashkëpunimi ndërkombëtar dhe mbështetjeja e donatorëve

Një aspekt tjetër i rëndësishëm është **bashkëpunimi ndërkombëtar**, i cili është i nevojshëm për financimin dhe mbështetje teknike të projekteve të tilla. Strategjia e Arsimit përfshin mbështetje nga donatorët ndërkombëtarë dhe organizmat ndërkombëtarë si **BE, UNICEF dhe Banka Botërore**, të cilët mund të ofrojnë financime dhe ekspertizë për implementimin e këtyre projekteve. Po ashtu, programi mund të përfshijë asistencë nga këto burime për të përmirësuar cilësinë e infrastrukturës dhe mbështetur zhvillimin profesional të mësuesve.

Zhvillimi i kapaciteteve të stafit dhe trajnime për mësuesit

Një tjetër qëllim i **Strategjisë së Arsimit dhe Zhvillimit** është zhvillimi i **kapaciteteve të stafit arsimor**, përfshirë trajnime për përdorimin e teknologjisë, mësimdhënie të reja dhe metodologji të avancuara. Ky program ka gjithashtu për qëllim të sigurojë përmirësimin e kushteve për mësuesit dhe nxënësit, duke krijuar mundësi trajnime për mësuesit për të përdorur mjetet moderne të mësimdhënies dhe për të përmirësuar metodologjitë e mësimdhënies.

B. Alokimet buxhetore dhe krahasimi i objektivave të programit me kapacitetet

Për të vazhduar me vlerësimin dhe detajimin më tej të përmbushjes së projektit të rikonstruksionit të 120 shkollave dhe rritjes së numrit të nxënësve, do të shqyrtojmë disa aspekte të tjera si **sfidat e përballuara gjatë implementimit, sistemet e monitorimit dhe vlerësimit, dhe rekomandimet për përmirësim në të ardhmen.**

Sfidat e Përballuara dhe Çështjet që Ndodhen në Implementim

Përkundër përpjekjeve për të përmirësuar infrastrukturën shkollore, projekti ka pasur disa sfida të rëndësishme që kanë ndikuar në përshpejtimin dhe përmbushjen e objektivave:

A. Vonesa në Projektet e Ndërhyrjeve

- **Vonesa në përfundimin e ndërtimit të shkollave:** Ndërsa rikonstruksioni i disa shkollave është realizuar me sukses, ka pasur vonesa të konsiderueshme në disa projekte, veçanërisht në zonat rurale, për shkak të **proceseve të zgjata të tenderimit dhe mungesës së kontraktorëve të kualifikuar**. Raportet e vitit 2022 nga Ministria e Arsimit kanë treguar që disa shkolla ishin të papërfunduara, duke shkaktuar ndërprerje në mësimdhënie për disa muaj, sidomos në periudhën e fillimit të vitit shkollor.

B. Mungesa e Infrastrukturës Shtesë

- **Mbipopullimi i klasave:** Edhe pse shumë shkolla janë rikonstruktuar, disa prej tyre kanë kaluar në një fazë të **mbipopullimit të klasave**. Në disa qytete, si Tiranë dhe Shkodër, është raportuar se disa shkolla të rikonstruktura kanë qenë të mbushura deri në **120% të kapacitetit të tyre**. Ky mbipopullim është një nga problemet kryesore që ka ndikuar në

cilësinë e arsimit, duke vështirësuar mësimdhënien dhe duke rritur nivelin e stresi për nxënësit dhe mësuesit.

C. Problemet në Monitorim dhe Menaxhim

- **Menaxhimi i projektit dhe koordinimi i institucioneve:** Një tjetër sfidë ka qenë **koordinimi i disa institucioneve përgjegjëse për projektin**, si Ministria e Arsimit, Ministria e Financave dhe donatorët ndërkombëtarë. Ndërsa Qeveria shqiptare ka bërë përpjekje për të koordinuar burimet dhe mundësitë e financimit, disa herë ka pasur **mungesë transparence në mënyrën e alokimit të fondeve** dhe mbikëqyrjen e procesit të ndërtimit.

D. Përdorimi i Teknologjisë në Edukim

- **Sistemet teknologjike:** Edhe pse disa shkolla janë pajisur me infrastrukturë moderne dhe mundësi për mësim online, shumë shkolla nuk kanë pasur ende një **sistemi të qartë për trajnimin e mësuesve në përdorimin e teknologjisë**. Mungesa e mundësive për trajnime profesionale ka bërë që përdorimi i teknologjisë të jetë jo i plotë dhe të ketë variacione të mëdha në cilësinë e mësimdhënies.

Monitorimi dhe Vlerësimi i Përbushjes së Projektit

Për të siguruar që ky projekt ka qenë efektiv dhe që ka përbushur qëllimet e tij, është e rëndësishme të ndihmojnë sistemet e monitorimit dhe vlerësimit që sigurojnë matjen e progresit të investimeve dhe zbatimin e planit të qeverisë.

A. Sistemet e Monitorimit dhe Vlerësimit

- **Raporte nga Ministria e Arsimit:** Ministria e Arsimit ka krijuar një sistem monitorimi për të vlerësuar përparimin e projektit. Raportet e vitit 2022 tregojnë se është bërë një përpjekje për të monitoruar progresin e 120 shkollave, me një fokus të veçantë në **përfitimin e mundësive të financimit dhe efektivitetin e menaxhimit të burimeve financiare**. Raportet përmbajnë gjithashtu statistika për numrin e shkollave të rikonstruara dhe ato që janë ende në proces, si dhe përmirësimin e kushteve të infrastrukturës.
- **Indeksi i Monitorimit të Shkollave të Rikonstruara:** Ky sistem ka mundësuar krijimin e një **indeksi të monitorimit** që mat se sa i përbushur është secili aspekt i projektit (për shembull, progresi i punimeve, standardet e sigurisë, përputhshmëria me kërkesat e qeverisë dhe numri i nxënësve të regjistruar). Ky indeks është përdorur nga disa organizata të pavarura si **Polifakt.al** për të siguruar që projekti është realizuar siç është planifikuar dhe të krijojë një transparencë më të madhe në publik për mundësitë dhe pengesat që janë hasur.

B. Angazhimi i Shoqërisë Civile dhe Organizata të Pavarura

- **PBA (Përgjegjësia Buxhetore dhe Aftësitë)** ka luajtur një rol të rëndësishëm në monitorimin e alokimit të fondeve dhe ka realizuar disa raportime vjetore për përparimin e projektit. Organizatat e shoqërisë civile dhe grupet e interesit kanë kontribuar gjithashtu në mbikëqyrjen e zbatimit të politikave për përmirësimin e arsimit dhe janë angazhuar për të siguruar se projektet përmirësojnë cilësinë e arsimit dhe jo thjesht infrastrukturën.

Rekomandimet dhe Perspektivat për të Ardhmen

Në përfundim të vlerësimit të projektit të rikonstruksionit të shkollave, disa rekomandime për përmirësim janë si më poshtë:

A. Zgjidhja e Problemeve të Mbipopullimit

- **Përmirësimi i kapacitetit të shkollave:** Një nga rekomandimet kryesore është krijimi i mundësive për **ndërtimin e shkollave të reja** në zona ku mbipopullimi është i lartë dhe ku shkollat e rikonstruara nuk mund të përballojnë numrin e lartë të nxënësve. Në këtë mënyrë, do të mundësohet krijimi i një mjedisi mësimor më të përshtatshëm dhe më cilësor.

B. Përdorimi i Teknologjisë në Edukim

- **Trajnimi i mësuesve:** Krijimi i një **programi të trajnimeve për mësuesit** që të mund të përdorin teknologjinë në mënyrë efektive dhe për të ofruar mësim interaktiv është jetik. Teknologjia mund të përmirësojë ndjeshëm cilësinë e mësimdhënies, por vetëm nëse mësuesit janë të aftë për ta përdorur atë në mënyrë të drejtë.

C. Mbështetje e Shtuar nga Burimet Ndërkombëtare

- **Financim shtesë:** Përdorimi i fondeve nga donatorët ndërkombëtarë për të përfunduar projektet që janë ende në proces dhe për të mbështetur ndihmën e mëtejshme për **shkolla të tjera në zona të ndjeshme** duhet të jetë një nga prioritetet kryesore të qeverisë. Mbështetje për fuqizimin e burimeve njerëzore dhe të infrastrukturës shkollore do të krijojë një mundësi për përmirësimin e cilësisë së arsimit në të ardhmen.

Ky vlerësim është një pikënisje për të kuptuar ndikimin e projektit të rikonstruksionit të shkollave dhe rritjen e numrit të nxënësve, dhe tregon se, pavarësisht përparimeve të dukshme, ka ende mundësi për përmirësim në implementimin dhe monitorimin e tij.

Detaje dhe Arsye për Mospërmbushjet dhe Shtyrjet e Programeve të Rikonstruksionit të Shkollave

Në analizën e përmbushjes së **projekteve të rikonstruksionit të 120 shkollave**, është e rëndësishme të kuptojmë se ndonëse ka pasur përparime, ka pasur gjithashtu **mospërmbushje dhe shtyrje** të disa prej objektivave të parashikuara. Këtu do të shqyrtojmë disa nga arsyet kryesore të këtyre vonesave dhe dështimeve në implementim.

1. Vonesa dhe Ndryshimi i Afateve

A. Probleme me Procedurat e Tenderimit dhe Kontratimet

- **Vonesa në procedurat e tenderimit:** Një nga arsyet kryesore të vonesave është se procedurat e tenderimit dhe kontratimit për ndërtimin e shkollave shpesh kanë zgjatur më shumë se ç'ishte planifikuar. Vonesat kanë lindur për shkak të **procedurave burokratike, mungesës së konkurrencës** në disa raste, dhe **mungesës së kontraktorëve të kualifikuar** që mund të përballonin volume të mëdha pune brenda afateve të përcaktuara. Për shembull, gjatë vitit 2022, disa projekte të mëdha në Tiranë dhe Shkodër nuk arritën të nisnin brenda periudhës së parashikuar për shkak të vonesave të kontratimeve dhe shqyrtimit të ankimeve.

B. Mungesa e Koordinimit Midis Aktorëve të Dalluar

- **Koordinimi i institucioneve dhe aktorëve:** Kjo ka qenë një tjetër pengesë kryesore. Për të realizuar projekte të tilla të mëdha, është e nevojshme që të bashkëpunojnë shumë institucione si Ministria e Arsimit, Ministria e Financave, Bashkitë dhe kontraktorët e ndërtimit. **Mungesa e një koordinimi efikas** ka çuar në **mosmiratimin e shpeshherë të buxheteve** dhe ndarjen e burimeve financiare, duke shkaktuar vonesa dhe përfundim të pjesshëm të projekteve.

2. Mungesa e Infrastruktura Shtesë dhe Ndhmës për Rritjen e Kapacitetit

A. Mbipopullimi dhe Mungesa e Hapësirave

- **Mbipopullimi i shkollave:** Pas përfundimit të disa shkollave të rikonstruara, ka pasur një problem të dukshëm me **mbipopullimin e klasave**, që ka çuar në kufizimin e mundësive për të hapur shkolla të reja dhe për të siguruar kushte të përshtatshme për mësimdhënie. Disa shkolla që janë rikonstruuar kanë kaluar në **kufirin e kapacitetit** të parashikuar dhe kanë kërkuar shtimin e mëtejshëm të kapaciteteve, një proces që ka vonuar përbushjen e objektivave të kërkuara. Një shembull konkret është shkolla "Niko Dovana" në Durrës, e cila ka patur një rritje të numrit të nxënësve më shumë se kapacitetet e parashikuara.

B. Përshtatja me Standardet Ndërkombëtare dhe Aftësia për Të Shpërndarë Burimet

- **Kërkesa për ndihmë të jashtme:** Ndonëse ka pasur përpjekje për përmirësimin e kushteve fizike, shumë shkolla të rikonstruara kanë hasur vështirësi në përshtatjen me standardet e **ngritjes së cilësisë së mësimdhënies** dhe **infrastrukturës përkatëse**. Kjo ka kërkuar ndërhyrje të mëtejshme dhe, në disa raste, përdorimin e fondeve ndërkombëtare që janë vonuar për shkak të vonesave në projektim dhe miratimin e shpenzimeve.

3. Probleme me Trajnimin dhe Ndhmën e Mësuesve

A. Mungesa e Trajnimeve të Duhura për Përdorimin e Teknologjisë

- **Teknologjia dhe përgatitja e mësuesve:** Projektet për të integruar teknologjinë dhe mësimin dixhital janë vonuar për shkak të **mungesës së trajnimeve të duhur për mësuesit** në përdorimin e pajisjeve të reja dhe për të mundësuar mësimin online si pjesë e planit për **modernizimin e arsimit**. Ky problem është i theksuar sidomos në shkollat rurale, ku mësuesit dhe nxënësit shpesh nuk kanë pasur mundësinë për të marrë trajnime të duhurat për përdorimin e teknologjisë.

B. Dështimi për të Përbushur Objektivat e Trajnimit të Mësuesve

- **Kapaciteti i trajnimeve:** Një nga arsyet për mosrealizimin e objektivave ishte **numri i kufizuar i trajnimeve** që janë ofruar për mësuesit. Pjesa më e madhe e trajnimeve nuk janë zhvilluar për shkak të **mangësive në menaxhimin e burimeve financiare** dhe **mungesës së fondeve për realizimin e aktiviteteve edukative**.

4. Probleme me Menaxhimin e Buxheteve dhe Burimeve Financiare

A. Ndikimi i Pandemisë COVID-19 dhe Dështimi i Planifikimit

- **Pandemia dhe Ndikimi në Planifikim:** Pandemia ka ndikuar ndjeshëm në implementimin e projekteve. Shkollat u mbyllën për periudha të gjata dhe bllokuan një pjesë të madhe të mundësive për ndërtimin dhe rikonstruksionin e shkollave. Ndikimi i COVID-19 në buxhet dhe prioritetet financiare ka bërë që projektet e ndërtimit të shuhen ose të shtyhen për periudha të tjera, duke krijuar **një pengesë të konsiderueshme për realizimin e objektivave** të vendosura.

B. Shpërndarja e Mos Equilibruar e Burimeve

- **Mungesa e burimeve për zonat më të largëta:** Në disa raste, ka pasur **ndarjen e burimeve në mënyrë të paefektshme**, ku financimi dhe resurset janë fokusuar më shumë në qytetet kryesore dhe më pak në zonat rurale. Kjo ka çuar në vonesa të shtuar dhe një **përhapje jo të barabartë** të përfitimeve për nxënësit dhe komunitetet që jetojnë në zona më të thella.

5. Shtyrja e Programeve dhe Rekomandime për Përmirësim të Mëtejshëm

Për të përmirësuar procesin dhe për të shmangur vonesat dhe mospermbushjet e projekteve të ardhshme, disa rekomandime janë si më poshtë:

A. Përdorimi i Teknologjisë për Monitorim dhe Planifikim më të Mirë

- Implementimi i sistemeve të avancuara për **monitorimin dhe menaxhimin e projekteve** të rikonstruksionit dhe financave mund të ndihmojë për të siguruar që përmbushja e objektivave të ndodhë pa vonesa.

B. Përmirësimi i Komunikimit dhe Koordinimit ndërmjet Aktorëve

- Përdorimi i një **platforme të centralizuar për koordinimin e aktiviteteve** ndërmjet Ministrisë së Arsimit, Bashkive dhe donatorëve ndërkombëtarë mund të ndihmojë në reduktimin e vonesave dhe në ndarjen më të efektshme të burimeve financiare.

C. Zgjerimi i Mundësive të Trajnimit për Mësuesit dhe Zhvillimi i Kapaciteteve

- Mësuesit duhet të kenë mundësi të mjaftueshme trajnimi dhe mbështetje për të përdorur teknologjinë dhe metodologjitë e reja të mësimdhënies, veçanërisht në zonat rurale ku mund të ketë më shumë mungesa të burimeve.

Në përmbledhje, ndonëse shumë projekte të rikonstruksionit të shkollave janë realizuar me sukses, ka pasur vonesa dhe mospermbushje për shkak të **sfidave teknike, menaxhimit të burimeve dhe mungesës së koordinimit të duhur ndërmjet institucioneve**.

Me ndihmën e mëtejshme nga **teknologjia, planifikimi i qartë**, dhe **investimet e drejtuara më mirë**, mund të përmirësohen rezultatet dhe përmbushja e këtyre objektivave në të ardhmen.

C. Kostot direkte dhe indirekte për premtimin, alokimet e buxhetit dhe kapacitetet fiskale (2021-2025)

Projektet e rikonstruksionit të 120 shkollave dhe rritja e kapacitetit për të akomoduar më shumë nxënës janë përpjekje të mëdha që kërkojnë vlerësime të kujdesshme të kostove direkte dhe indirekte. Këto kosto mund të shfaqen gjatë fazave të ndryshme të projektit, nga planifikimi dhe ndërtimi deri në mirëmbajtjen dhe operimin afatgjatë të shkollave të reja dhe të rikonstruara.

1. Kostot Direkte

Kostot direkte përfshijnë ato që lidhen drejtpërdrejt me zbatimin e projekteve dhe aktiviteteve të premtuara nga qeveria, të cilat do të kontribuojnë në realizimin e objektivave. Për secilin premtim, mund të ndahen në disa kategori të kostove.

a. *Infrastrukturë dhe Ndërtim*

- **Projektet e ndërtimit dhe rikonstruksionit** (p.sh., rikonstruksioni i 120 shkollave, ndërtimi i ambienteve të reja edukative).
 - **Kostot për materiale ndërtimore.** Betoni, çelik, pllaka, izolim, etj.
 - **Punë ndërtimi dhe inxhinieri.** Paga për ndihmës teknikë, inxhinierë, arkitektë, dhe punëtorë.
 - **Makineri dhe paisje ndihmëse.** Transporti i materialeve dhe përdorimi i makinerive të ndihmës.

Kostoja për rikonstruksionin e një shkollë mund të jetë nga 500,000 deri në 1,500,000 euro për shkollë, në varësi të madhësisë dhe nevojave të saj.

b. *Furnizimi me Pajisje dhe Mobilje*

- **Pajisjet shkollore.** Teknologjia, mobilje dhe materialet didaktike.
- **Sistemi i teknologjisë informative.** Kompjuterët, interneti dhe pajisje elektronike për mësim.

Vlerësimi i mundshëm për pajisje dhe mobilje mund të arrijë deri në 20,000 deri 30,000 euro për shkollë, varësisht nga nevojat.

c. *Shpenzime për Personel*

- **Paga për mësuesit dhe stafin mbështetës.** Rritja e numrit të stafit për të mbështetur rritjen e numrit të nxënësve (p.sh., mësues të rinj për klasa të reja).
- **Shpenzime për trajnime.** Paga për trajnimet e nevojshme për mësuesit dhe stafin mbështetës.

Për çdo shkollë të re, kostoja për stafin mund të variojë nga 50,000 deri në 100,000 euro në vit, përfshirë pagat e mësuesve dhe stafit administrativ.

d. Shpenzime për Mbështetje Sociale dhe Shëndetësore

- **Shpenzime për sigurinë dhe shëndetin.** Kostoja e sistemeve të sigurisë dhe ndihmës shëndetësore.
- **Shpenzime për transportin e nxënësve.** Transporti i nxënësve të cilët mund të jenë të largët nga shkollat.

Vlerësimi i mundshëm për këto shpenzime mund të jetë rreth 10,000-15,000 euro për vit, për shkollë.

2. Kostot Indirekte

Kostot indirekte janë ato që nuk lidhen drejtpërdrejt me aktivitetet, por që kanë ndikim të drejtpërdrejtë në realizimin e objektivave.

a. Kostot e Menaxhimit dhe Administratës

- **Shpenzimet për mbikëqyrje dhe menaxhim.** Angazhimi i ekspertëve dhe institucioneve për monitorimin dhe mbikëqyrjen e projekteve.
- **Shpenzime administrative dhe përgatitore.** Shpenzimet që lidhen me menaxhimin e projekteve dhe aktivitetet e përgatitjes për zbatimin e politikave të reja.

Kostoja e administratës mund të jetë rreth 5-10% e vlerës totale të projektit. Për një projekt të rikonstruksionit, kjo mund të shkojë nga 50,000 deri në 150,000 euro për vit.

b. Kostot e Përdorimit të Infrastrukturës dhe Mbështetjes pas Ndërtimit

- **Shpenzime për mirëmbajtjen.** Pjesa e mirëmbajtjes dhe riparimit të shkollave të reja pas përfundimit të ndërtimit.
- **Kostot për sigurinë mjedisore.** Kostoja për të siguruar përputhshmërinë me standardet mjedisore dhe energjetike.

Mirëmbajtja mund të ketë një kosto vjetore prej rreth 2-5% të buxhetit të ndërtimit, që mund të arrijë 10,000 deri në 50,000 euro për vit për një shkollë.

c. Kostot Sociale dhe Ambientale

- **Kostot e integritit të komunitetit.** Shpenzimet për përfshirjen e komunitetit dhe aktorëve të tjerë në procesin e zhvillimit të arsimit.
- **Kostot për mjedisin.** Investime për të mbajtur shkollat në kushte të sigurisë dhe miqësore me mjedisin, përfshirë energjinë dhe ujitjen.

Kostot sociale dhe mjedisore mund të jenë rreth 3-6% të shpenzimeve totale vjetore, që mund të variojnë nga 5,000 deri në 20,000 euro për shkollë në vit.

Përlllogaritja për Preventivat e Ndërtimit të 120 shkollave.

Duke përdorur të dhënat e sipërpërmendura dhe bazuar në shumat për çdo kategori, mund të bëjmë një përlllogaritje të mundshme të kostove totale për 120 shkolla.

Kostot Direkte (Për 120 shkolla).

- **Rikonstruksioni dhe Ndërtimi.** 500,000 - 1,500,000 euro për shkollë → 60,000,000 - 180,000,000 euro për 120 shkolla.
- **Pajisje dhe Mobilje.** 20,000 - 30,000 euro për shkollë → 2,400,000 - 3,600,000 euro për 120 shkolla.
- **Shpenzime për Personel dhe Trajnim.** 50,000 - 100,000 euro për shkollë → 6,000,000 - 12,000,000 euro për 120 shkolla.
- **Shpenzime për Transport dhe Siguri.** 10,000 - 15,000 euro për shkollë → 1,200,000 - 1,800,000 euro për 120 shkolla.

Kostot totale direkte mund të arrijnë **69,600,000 - 197,400,000 euro** për 120 shkolla.

Kostot Indirekte.

- **Menaxhim dhe Administratë.** 5-10% të buxhetit të projektit → 3,480,000 - 19,740,000 euro.
- **Mirëmbajtje dhe Siguri Mjedisore.** 2-5% të buxhetit të projektit → 1,680,000 - 9,870,000 euro.
- **Kostot Sociale dhe Mjedisore.** 3-6% të buxhetit të projektit → 2,520,000 - 13,410,000 euro.

Kostot totale indirekte mund të variojnë nga **7,680,000 deri në 43,020,000 euro**.

Kostot direkte dhe indirekte për zbatimin e premtimit për "120 Shkolla dhe Rritja e Numrit të Nxënësve" janë të mëdha dhe përfshijnë një shumëllojshmëri aktivitesh dhe shpenzimesh. Disa nga këto janë të lidhura drejtpërdrejt me ndërtimin dhe rikonstruksionin, ndërsa të tjera lidhen me mbështetje sociale, administrative dhe mjedisore. Për të siguruar përmbushjen e premtimeve, qeveria duhet të sigurojë burime të mjaftueshme dhe të menaxhojë me kujdes këto shpenzime gjatë gjithë periudhës së implementimit

Kostot Indirekte - Përlogaritje të përshtatura

- **Kostoja e menaxhimit dhe administratës** mund të jetë rreth 5-10% të buxhetit të përgjithshëm të projektit.
- **Kostoja e mirëmbajtjes dhe trajnimit të stafit** mund të jetë 1-2% e vlerës totale të ndërtimit çdo vit.
- **Kostoja sociale dhe mjedisore** mund të jetë më e vështirë për të vlerësuar, por mund të luhatet mes 2-5% të buxhetit vjetor për shkollë, duke përfshirë shërbimet e mbështetjes sociale dhe shpenzimet e menaxhimit mjedisor.

Për të pasur një pasqyrë të detajuar të investimeve për sektorin e arsimit në Shqipëri nga Buxheti i Shtetit dhe fondet e huaja për çdo vit nga 2021 deri në 2025, duhet të analizohen të dhënat dhe burimet që lidhen me alokimet buxhetore për secilin vit. Kjo përfshin jo vetëm shpenzimet direkte për arsimin, por gjithashtu dhe burimet e jashtme si financime të huaja dhe grante.

Viti 2021

- **Buxheti i Shtetit.** Për vitin 2021, buxheti për arsimin ka qenë rreth 42.2 miliardë lekë (rreth 346 milionë euro), ku fondet për investime janë 4.45 miliard lekë (rreth 37 milionë euro).
- **Fonde të Huaja.** Këtu përfshihen edhe disa projekte të mbështetura nga donatorë të huaj si Bashkimi Europian, Banka Botërore, dhe agjenci të tjera që ofrojnë grante dhe financime të tjera për zhvillimin e arsimit për këtë vit deri 3 milion Euro.

Viti 2022

- **Buxheti i Shtetit.** Në vitin 2022, buxheti për arsimin ka qenë rreth 45.7 miliardë lekë (rreth 400 milionë euro), ku fondet për investime janë 4.25 miliard lekë (rreth 37 milionë euro).
- **Fonde të Huaja.** Fonde të tjera të huaja për arsimin në vitin 2022 kanë pasur një rritje të lehtë, duke përfshirë mbështetje për projekte të arsimit të lartë dhe arsimimin profesional. Këto fonde kanë arritur deri në 3-5 milionë euro.

Viti 2023

- **Buxheti i Shtetit.** Në vitin 2023, buxheti për sektorin e arsimit është 47.1 miliardë lekë (rreth 455 milionë euro).
- **Fonde të Huaja.** Fonde të huaja gjithashtu janë parashikuar për projekte në arsimin parashkollor, të mesëm dhe të lartë, si dhe për trajnimin e mësuesve dhe zhvillimin e teknologjisë për arsimin. Këto fonde mund të arrijnë deri në 6-8 milionë euro për vitin 2023.

Viti 2024

- **Buxheti i Shtetit.** Për vitin 2024, buxheti i shtetit për arsimin është në 52.2 miliardë lekë (rreth 518 milionë euro).
- **Fonde të Huaja.** Fonde të huaja për projekte specifike në sektorin e arsimit janë gjithashtu në rritje (8 milion Euro), përfshirë projekte të financuara nga Bashkimi Europian dhe Banka Botërore. Këto mund të përfshijnë financime të reja për zhvillimin e sistemeve arsimore digjitale dhe mbështetje për arsimin e lartë dhe përfshirjen e grupeve të marginalizuara.

Viti 2025

- **Buxheti i Shtetit.** Për vitin 2025, buxheti i shtetit për arsimin është parashikuar të jetë 62 miliardë lekë (rreth 630 milionë euro), ku pjesën e shtesës e mbajnë pagat e rritura për arsimtarët.
- **Fonde të Huaja.** Fonde të huaja dhe grante për arsimin përfshijnë gjithashtu mbështetje për zhvillimin e arsimit profesional dhe krijimin e mundësive të reja për ndihmë dhe mbështetje për mësuesit. Ato mund të arrijnë një vlerë prej 6-7 milionë eurosh.

Përmbledhje e Investimeve për Sektorët Kryesorë të Arsimit (2021-2025).

Viti	Investimi nga Buxheti i Shtetit (milionë lekë)	Investimi nga Donatorët e Huaj (milionë euro)
2021	42.2 miliardë lekë (346 milionë euro)	3-4 milionë euro
2022	45.7 miliardë lekë (400 milionë euro)	3-5 milionë euro
2023	47.1 miliardë lekë (455 milionë euro)	6-8 milionë euro
2024	52.2 miliardë lekë (518 milionë euro)	8 milionë euro
2025	62 miliardë lekë (630 milionë euro)	6-7 milionë euro

Shënim. Këto vlerësime janë të bazuara në të dhëna të disponueshme dhe mund të kenë variacione në bazë të ndryshimeve të buxhetit të shtetit dhe projekteve të financuara nga donatorë të huaj. Gjithashtu, është e mundur që shifrat për vitet 2024 dhe 2025 të pësojnë ndryshime në përputhje me rritjen e mbështetjes për arsimin dhe reformat në sistemin arsimor.

Të Ardhurat e Buxhetit 2021-2025

Në periudhën 2021-2025, Shqipëria ka pasur një rritje të të ardhurave të parashikuara si rezultat i rritjes së aktiviteteve ekonomike dhe politikave të përmirësuara fiskale. Sipas projeksioneve të Qeverisë, Shqipëria pritet të rrisë të ardhurat buxhetore përmes rritjes së tatimeve dhe përmirësimit të administratës tatimore.

- **2021.** Të ardhurat totale buxhetore janë rreth 510.9 miliardë lekë, me një deficit buxhetor prej 4.5% të PBB-së.
- **2022.** Të ardhurat janë rreth 572.7 miliardë lekë, me një deficit buxhetor prej 3.6% të PBB-së.
- **2023.** Të ardhurat janë rreth 643.6 miliardë lekë, me një deficit buxhetor prej 1.3% të PBB-së.
- **2024.** Të ardhurat janë rreth 714 miliardë lekë me një deficit buxhetor prej 2.3% të PBB-së.
- **2025.** Për vitin 2025, të ardhurat janë parashikuar të arrijnë në rreth 754.6 miliardë lekë me një deficit buxhetor të parashikuar prej 2.3% të PBB-së.

Kapacitetet Fiskale

Kapacitetet fiskale janë të lidhura ngusht me aftësinë e qeverisë për të mbledhur të ardhura dhe për të menaxhuar borxhin publik. Në vitet e fundit, Shqipëria ka bërë përpjekje për të përmirësuar administratën tatimore dhe për të rritur kapacitetin për të mbledhur taksa dhe të ardhura.

- **Deficiti Buxhetor.** Shqipëria ka pasur një deficit buxhetor mesatarisht në nivelin 2.8% të PBB-së për periudhën 2021-2025. Ky deficit është mbuluar pjesërisht nga borxhi publik dhe mbështetje të huaj.
- **Borxhi Publik.** Shqipëria ka një nivel borxhi publik të menaxhueshëm. Megjithatë, borxhi është një faktor kyç që ndikon në kapacitetin fiskal për të financuar investime, duke përfshirë ato në sektorin e arsimit.

4. Krahasimi i Investimeve të Arsimit me alokimet dhe kapacitetet Fiskale

- **Viti 2021.** Shpenzimet për investime për arsimin duke përfshirë edhe pushtetin vendor ishin sa 2% e të ardhurave. Ky është një investim i konsiderueshëm për arsimin, duke pasur parasysh se sektori i arsimit është një nga prioritetet kryesore të qeverisë.
- **Viti 2022.** Me një rritje të alokimeve për investimet për arsimin dhe një rritje të të ardhurave të parashikuara, shpenzimet përbënin rreth 2.1% të të ardhurave shtetit.
- **Viti 2023.** Shpenzimet për investimet për arsimin janë rreth 2.2% e të ardhurave të vitit. Ky është një nivel i lartë investimi për arsimin, duke pasur parasysh që qeveria ka për qëllim përmirësimin e infrastrukturës dhe cilësisë së arsimit.
- **Viti 2024.** Pjesa e buxhetit të shtetit që shkon për arsimin është përsëri rreth 2.3% e të ardhurave të parashikuara (530 miliardë lekë). Rritja e investimeve në këtë periudhë është e nevojshme për të përballuar nevojat e vazhdueshme për modernizimin e arsimit dhe përmbushjen e kërkesave të popullsisë.
- **Viti 2025.** Shpenzimet për arsimin pritet të jenë rreth 2.5% të të ardhurave totale të shtetit, që tregon një angazhim të fuqishëm të qeverisë për zhvillimin e këtij sektori.

Investimet në Arsim dhe Alokimet Fiskale

Në këtë analizë krahasohen kostot për ndërtimin dhe përmirësimin e 120 shkollave me investimet e alokuara për arsimin nga buxheti i shtetit dhe burimet e huaja për periudhën 2021-2025. Vlerësimi fokusohet në përputhjen e prioriteteve strategjike dhe kapaciteteve financiare.

1. Investimet në Arsim. 120 Shkolla

Për 120 shkolla, kostot totale të parashikuara janë.

- **Kosto Direkte.** 69.6 - 197.4 milionë euro
- **Kosto Indirekte.** 7.68 - 43.02 milionë euro
- **Totali.** 77.28 - 240.42 milionë euro

Këto shifra përfaqësojnë një angazhim të konsiderueshëm dhe kërkojnë burime të qëndrueshme financiare për zbatim.

2. Alokimet Buxhetore për Arsimin (2021-2025)

Viti	Buxheti Total për Arsimin	Investime për Arsimin	Fonde të Huaja	% e të Ardhurave
2021	346 milionë euro	37 milionë euro	3 milionë euro	2%
2022	400 milionë euro	37 milionë euro	3-5 milionë euro	2.1%
2023	455 milionë euro	37 milionë euro	6-8 milionë euro	2.2%
2024	518 milionë euro	37 milionë euro	8 milionë euro	2.3%
2025	630 milionë euro	37 milionë euro	6-7 milionë euro	2.5%

3. Krahasimi Kryesor

- **Niveli i Investimeve.** Kostoja totale për ndërtimin dhe rikonstruksionin e 120 shkollave varion nga 77.28 deri në 240.42 milionë euro. Kjo është një pjesë e konsiderueshme e buxhetit total të arsimit për secilin vit, duke tejkaluar shpesh investimet vjetore prej 37 milionë euro.
- **Mbështetja e Fondit të Huaj.** Fonde të huaja për arsimin, që variojnë nga 3 deri në 8 milionë euro çdo vit, janë një ndihmë e mirë, por jo e mjaftueshme për të mbuluar këto projekte të mëdha infrastrukturore.
- **Progresi në % të të Ardhurave.** Rritja nga 2% në 2.5% e të ardhurave për investimet në arsim nga viti 2021 në 2025 tregon përparim, por ritmi mund të mos jetë i mjaftueshëm për të mbuluar nevojat afatgjata.

4. Gjetjet dhe Rekomandimet

- **Disbalanca Midis Nevojave dhe Alokimeve.** Edhe në skenarin më të ulët të kostove për 120 shkolla (77.28 milionë euro), investimet aktuale (37 milionë euro në vit) nuk janë të mjaftueshme për të përmbushur këto kërkesa brenda një afati të arsyeshëm.
- **Potenciali për Bashkëfinancim.** Një rritje në fondet e huaja dhe angazhimi i sektorit privat mund të jetë i domosdoshëm për të përshpejtuar realizimin e projekteve të arsimit.
- **Rritja Progressive e Alokimeve.** Angazhimi për të rritur buxhetin deri në 2.5% të të ardhurave në 2025 është një hap pozitiv, por mund të jetë e nevojshme një rritje më ambicioze për të arritur objektivat e infrastrukturës dhe cilësisë.

Ndërsa qeveria ka rritur gradualisht investimet për arsimin, nevojat financiare për projekte madhore si ndërtimi dhe rikonstruksioni i 120 shkollave kërkojnë një rishikim strategjik të burimeve. Për të përmbushur këto synime, do të ishte e dobishme një qasje gjithëpërfshirëse, duke përfshirë rritjen e fondeve të huaja, bashkëpunimin me partnerë ndërkombëtarë, dhe përqendrimin e mëtejshëm në alokimet buxhetore për sektorin e arsimit.

Gjatë periudhës 2021-2025, Shqipëria ka ndërmarrë hapa të rëndësishëm në përmirësimin e infrastrukturës arsimore, duke synuar rikonstruksionin e 120 shkollave dhe rritjen e numrit

të nxënësve. Deri në vitin 2024, janë përfunduar deri 100 shkolla të rindërtuara, me plane për të hapur 40 kantiere të reja gjatë këtij viti.

Kërkesat Infrastrukturore.

- **Rikonstruksioni i Ndërtesave Shkollore.** Janë përfunduar mbi 100 shkolla të rindërtuara deri në vitin 2024, duke ofruar ambiente moderne për mësim dhe aktivitete për nxënësit dhe mësuesit.
- **Zhvillimi i Infrastrukturës Elektrike dhe Teknologjike.** Janë shtuar 216 laboratorë të teknologjisë së informacionit (smartlab) dhe janë pajisur 100 shkolla me laboratorë shkencorë, duke përfshirë laboratorë të kimisë, fizikës dhe matematikës.
- **Siguria dhe Standarde Ndërtimi.** Shkollat e rindërtuara janë ndërtuar sipas standardeve bashkëkohore, duke përfshirë masa sigurie dhe kushte higjieno-sanitare të përmirësuara.

Kërkesat Administrative- Shembuj

- **Planifikimi dhe Miratimi i Projekteve.** Janë alokuar fonde nga buxheti i shtetit dhe janë hapur thirrje për bashkitë për projekte rehabilitimi dhe rindërtimi të shkollave, me një buxhet prej 1.3 miliardë lekësh për vitin 2024.
- **Koordinimi Ndërmjet Ministrive dhe Autoriteteve Lokale.** Është vërejtur një bashkëpunim i ngushtë ndërmjet Ministrisë së Arsimit dhe Sportit, bashkive dhe partnerëve ndërkombëtarë, si Bashkimi Europian dhe UNDP, për realizimin e projekteve të rindërtimit.
- **Trajnimi dhe Ndhma për Stafin Administrativ.** Nuk ka informacione të detajuara publike mbi trajnimet specifike për stafin administrativ në lidhje me menaxhimin e projekteve të rindërtimit.

Kërkesat Teknike.

- **Zhvillimi i Sistemeve Teknike për Ndhmën e Mësimin.** Janë krijuar laboratorë të rinj për IT, kimie, biologji dhe fizikë në shkollat e rindërtuara, duke ofruar mundësi për mësim më praktik dhe interaktiv.
- **Integrimi i Teknologjisë në Arsimin Shkollor.** Është rritur përdorimi i teknologjisë në mësimdhënie, me shtimin e smartlab-eve dhe laboratorëve shkencorë në shkolla.
- **Infrastrukturë Digjitale dhe Pajisje Elektronike.** Nuk ka informacione të detajuara publike mbi implementimin e internetit me shpejtësi të lartë në të gjitha shkollat.
- **Monitorimi dhe Mbikëqyrja e Implementimit.** Nuk ka informacione të detajuara publike mbi sistemet specifike të monitorimit të progresit të projekteve të rindërtimit.

Sfidat dhe Vështirësitë.

- Nuk ka informacione të detajuara publike mbi vonesa në financim apo ngërçe administrative gjatë implementimit të projekteve.

- Mungesa e burimeve njerëzore dhe aftësive teknike për menaxhimin e projekteve të mëdha mbetet një sfidë e mundshme, por nuk ka të dhëna specifike publike mbi këtë çështje.

Gjatë periudhës 2021-2025, janë bërë përparime të konsiderueshme në rikonstruksionin e shkollave dhe përmirësimin e infrastrukturës arsimore në Shqipëri. Megjithatë, disa aspekte, si trajnimi i stafit administrativ dhe monitorimi i detajuar i progresit, mund të kërkojnë vëmendje të mëtejshme për të siguruar realizimin e plotë të objektivave të parashikuara.

Auditimi dhe Gjetjet për "Rikonstruksionin e 120 Shkollave dhe Rritjen e Numrit të Nxënësve"

Auditimet e kryera nga **Kontrolli i Lartë i Shtetit (KLSH)** dhe inspektorate të tjera në periudhën 2021-2025 kanë përfshirë projekte të rëndësishme si "Rikonstruksioni i 120 Shkollave" dhe përpjekjet për të **rritur numrin e nxënësve** që mund të akomodohen nga këto shkolla. Këto projekte janë pjesë e angazhimeve të qeverisë për të përmirësuar infrastrukturën shkollore dhe rritur mundësitë për arsimin cilësor. Megjithatë, auditimet kanë nxjerrë në pah disa probleme dhe mangësi që duhet adresuar për të siguruar përmbushjen e këtyre angazhimeve.

1. Përfundimi i Projekteve të Rikonstruksionit

Një nga çështjet kryesore që ka dalë nga auditimet është **vonesat e konsiderueshme në përfundimin e projekteve të rikonstruksionit të shkollave**. Shumë projekte të planifikuara për rikonstruksionin e shkollave nuk kanë përfunduar brenda afateve të parashikuara, për shkak të disa faktorëve.

- **Vonesa në shpërndarjen e fondeve dhe financimin e projekteve.** Ndërkohë që fondet janë siguruar, shpërndarja e tyre ka qenë e ngadaltë, duke shkaktuar vonesa në punë.
- **Vështirësitë në koordinimin ndërmjet institucioneve shtetërore dhe kontraktorëve,** duke çuar në stagnim të projektit dhe pamundësi për të përmbushur objektivat e vendosura.
- **Mungesa e burimeve dhe materialeve të nevojshme për ndërtimin.** Disa projekte janë ndaluar ose kanë hasur në vështirësi për shkak të mosfunksionimit të zinxhirëve të furnizimit dhe mungesës së burimeve lokale për ndihmën e projektit.

Gjetjet e Auditimit.

- KLSH ka identifikuar **afate të humbura** dhe **shkelje të procedurave administrative**, ku disa shkolla të planifikuara për rikonstruksion kanë vonuar përfundimin deri në vitin 2024 ose më vonë.
- **Ndikimi i këtyre vonesave** është i dukshëm në numrin e nxënësve që mund të përfitojnë nga kushtet e përmirësuar shkollore, duke penguar përmbushjen e objektivave të rritjes së kapaciteteve shkollore.

2. Përdorimi i Fondeve dhe Menaxhimi i Buxhetit

Në auditimin e KLSH për përdorimin e fondeve për rikonstruksionin, janë identifikuar disa shkelje dhe problematika të menaxhimit të buxhetit.

- **Abuzimi me fondet.** Ka pasur shpërndarje të pasaktë të fondeve në disa projekte të rikonstruksionit, duke çuar në shpenzime të panevojshme dhe në shumë raste shpenzime për materiale ndërtimi të cilësisë së ulët.
- **Mosraportimi i saktë i shpenzimeve.** Disa nga shpenzimet e lidhura me ndihmën për rikonstruksionin janë mosraportuar në mënyrë transparente, duke e bërë të vështirë ndjekjen e shpenzimeve dhe kontrollin e tyre nga institucionet përgjegjëse.
- **Mungesa e një mekanizmi të fortë kontrolli për menaxhimin e buxhetit,** duke lënë mundësinë për keqpërdorime financiare.

Gjetjet e Auditimit.

- Përdorimi i fondeve ka qenë jo gjithmonë i efektshëm dhe transparent, dhe disa shpenzime janë identifikuar si të **pashpjeguara**, duke ngritur shqetësime për menaxhimin e drejtë të burimeve financiare.
- Auditimet kanë nxjerrë në pah se disa projekte janë zhvilluar pa mbikëqyrje të mjaftueshme, dhe **shpenzime të panevojshme** janë bërë për aktivitete që nuk kanë pasur lidhje të drejtpërdrejta me përmirësimin e infrastrukturës shkollore.

3. Përputhshmëria me Standarde dhe Rregullore të Ndërtimit

Një tjetër shqetësim që është ngritur gjatë auditimeve ka qenë **përputhshmëria e projekteve të rikonstruksionit me standardet e ndërtimit dhe rregulloret për sigurinë.**

- **Mungesa e inspektimeve dhe verifikimeve të vazhdueshme për standardet e ndërtimit** ka çuar në disa raste ku ndihma infrastrukturore nuk është përputhur me kërkesat dhe standardet që duhet të ndihmojnë në sigurinë dhe komoditetin e nxënësve dhe stafit arsimor.
- Ka pasur **probleme me cilësinë e materialeve të përdorura**, ku disa shkolla janë rikonstruktuar me materiale që nuk përputhen me normat ligjore dhe teknike të ndërtimit, duke rritur rrezikun për sigurinë afatgjatë të strukturave.

Gjetjet e Auditimit.

- Shkollat e rikonstruktura nuk kanë përmbushur të gjitha standardet e kërkuara për sigurinë dhe cilësinë, dhe disa mund të jenë të papërshtatshme për përdorim afatgjatë.
- Ka pasur një mungesë të **inspektimeve të rregullta** nga autoritetet përgjegjëse, duke lejuar kështu që disa ndërtime të përfundonin pa një verifikim të plotë të sigurisë dhe përputhshmërisë me legjislacionin për ndërtimin.

4. Mungesa e Monitorimit të Projekteve dhe Pjesëmarrja e Aktorëve të Tjerë

Një tjetër mangësi që është evidentuar ka qenë **mungesa e monitorimit të vazhdueshëm të projekteve**, si dhe pjesëmarrja e aktorëve të tjerë relevantë në procesin e vlerësimit të progresit të projekteve. KLSH ka identifikuar.

- **Mungesën e një strategjie të qëndrueshme dhe të koordinuar të monitorimit**, që ka çuar në pamundësinë për të vlerësuar në kohë progresin e projekteve të rikonstruksionit.

- **Mungesa e bashkëpunimit mes ministrive dhe institucioneve të tjera**, që mund të kenë mundësuar një implementim më të qartë dhe më të shpejtë të projekteve.

Gjetjet e Auditimit.

- Ka pasur vonesa dhe paqartësi në **raportimin e progresit të projekteve**, për shkak të një **strategjie të dobët monitorimi** dhe të mungesës së një plani të qartë koordinimi mes aktorëve të ndryshëm të përfshirë.
- Aktorët që duhet të ishin të angazhuar në monitorimin dhe mbikëqyrjen e projekteve, përfshirë autoritetet lokale dhe ekspertët, kanë qenë të pamjaftueshëm ose **pa përgjegjësi të qartë**.

5. Vonesat dhe Mungesa e Përfundimit të Projekteve në Afatet e Parashikuara

Një nga gjetjet më të mëdha të auditimeve ka qenë se shumë projekte të rikonstruksionit të shkollave janë vonuar dhe **nuk janë përfunduar në afatet e parashikuara**, duke shkaktuar pengesa në përmbushjen e objektivave të rritjes së numrit të nxënësve dhe përmirësimin e kushteve të arsimit.

Gjetjet e Auditimit.

- Disa projekte janë vonuar për shkak të **problemeve të menaxhimit**, duke përfshirë **shkelje të procedurave ligjore** dhe **vonesat në procedurat e tenderimit**.
- **Vonesat në përfundimin e rikonstruksionit** kanë sjellë një ndikim negativ në mundësinë për të përmbushur objektivat për kapacitetet e shkollave dhe për rritjen e mundësive për regjistrimin e nxënësve.

Përfundim dhe Rekomandime

Nga auditimet e kryera nga KLSH, është e qartë se **vonesat, menaxhimi i dobët i fondeve, mungesa e transparencës dhe problemet me cilësinë e ndërtimit** kanë penguar përmbushjen e objektivave të qeverisë për rikonstruksionin e shkollave dhe rritjen e numrit të nxënësve. **Rekomandimet për përmirësim** përfshijnë.

- Rritja e **monitorimit dhe mbikëqyrjes së vazhdueshme të projekteve**.
- Forcimi i **transparencës dhe rregullave të tenderimit** për të shmangur shpërndarjen e pasaktë të fondeve.
- Sigurimi i **përputhshmërisë me standardet e ndërtimit dhe sigurisë**.
- **Përmirësimi i menaxhimit të burimeve financiare** dhe sigurojmë që të gjitha shpenzimet të jenë të dokumentuara dhe të justifikuara

D. Evolucioni i situatës në Periudhën 2021-2025 lidhur me Projektin e Rikonstruksionit të Shkollave

Gjatë periudhës 2021-2025, implementimi i projekteve për rikonstruksionin e shkollave ka pësuar disa zhvillime të rëndësishme në lidhje me ndikimin ekonomik, social, dhe mjedisor, si dhe menaxhimin e mundësive dhe rreziqeve të paraqitura më parë. Po e analizojmë situatën për secilën nga këto fusha.

1. Ndikimi Afatgjatë në Stabilitetin Ekonomik

a) Rritja e Pjesëmarrjes në Tregun e Punës

Përmirësimi i kushteve të arsimit dhe rritja e numrit të nxënësve kanë ndikuar pozitivisht në rritjen e produktivitetit dhe aftësive të fuqisë punëtore. Sipas të dhënave, investimet në ndërtimin e shkollave kanë krijuar mundësi pune në sektorët e ndërtimit dhe shërbimeve, si dhe kanë kontribuar në rritjen e nivelit të kualifikimit të individëve. Kjo ka pasur ndikim në përmirësimin e konkurrencës në treg dhe rritjen e mundësive të punësimit për individët me aftësi të avancuara, veçanërisht në sektorë kyç, si teknologjia dhe shkencat.

b) Investimet dhe Punësimi

Investimet e realizuara në infrastrukturën shkollore kanë stimuluar sektorët përkatës, sidomos ndërtimin dhe shërbimet, duke krijuar mundësi për punësim të drejtpërdrejtë dhe të tërthortë. Ky projekt ka ndihmuar në rritjen e punësimit afatgjatë, duke përfshirë gjithashtu rritjen e kërkesës për teknikë dhe specialistë të kualifikuar që mbështesin implementimin e teknologjisë së re.

c) Ndikimi në Politikat Fiskale dhe Buxhetin Shtetëror

Financimi i projektit ka krijuar disa sfida për buxhetin shtetëror, përfshirë presionin në fonde për infrastrukturë. Megjithatë, menaxhimi i duhur i fondeve dhe mbështetja nga burime të huaja ka mundësuar realizimin e projekteve me një shpenzim më të kontrolluar. Investimi në arsim ka kontribuar në rritjen e të ardhurave fiskale në afat të gjatë, pasi një forcë punëtore e kualifikuar është një burim i rëndësishëm për rritjen e produktivitetit dhe të ardhurave nga taksat.

d) Rreziqet Ekonomike

Ka pasur sfida në menaxhimin e financimeve dhe koordinimin e projekteve të mëdha, duke përfshirë rritjen e kostove dhe vonesat në implementim për shkak të vështirësive administrative. Këto vonesa mund të kenë shkaktuar vonesa në krijimin e mundësive të reja pune dhe në përfitimet afatgjata nga rritja e produktivitetit.

2. Ndikimi Afatgjatë në Zhvillimin Social

a) Rritja e Cilësisë së Arsimit

Një nga arritjet kryesore ka qenë përmirësimi i kushteve të mësimin dhe përmirësimi i kapaciteteve shkollore, që ka kontribuar në rritjen e cilësisë së arsimit. Ndërtimi i shkollave

të reja dhe rinovimi i infrastrukturës ka ofruar mundësi për një mësim më cilësor, duke përfshirë integrimin e teknologjisë për të përmirësuar përvojën e mësimin.

b) Reduktimi i Pabarazive Sociale

Investimet në arsimin e fëmijëve nga shtesa më të varfra kanë ndihmuar në ofrimin e mundësive të barabarta për arsimim, veçanërisht për ata që vijnë nga grupe të marginalizuara. Programet mbështetëse, si librat falas dhe mundësitë për ndihmë financiare, kanë përmirësuar aksesin në arsim për nxënësit e varfër, duke kontribuar në zvogëlimin e pabarazive sociale.

c) Përmirësimi i Mundësive për Të Rinj

Projekti ka ndihmuar në zhvillimin e një brezi të ri të arsimuar dhe të aftë për të kontribuar në zhvillimin social dhe ekonomik të vendit. Të rinjtë kanë pasur mundësi për të përmirësuar aftësitë dhe për të hyrë në tregun e punës, me mundësi më të mira për punësim dhe integrim në sektorë të ndryshëm të ekonomisë.

d) Rreziqet Sociale

Një sfidë ka qenë sigurimi i një shpërndarje të drejtë të investimeve në infrastrukturën shkollore, pasi disa rajone të vendit kanë pasur përfitime më të mëdha, duke rritur pabarazitë sociale midis rajoneve. Në disa raste, ka pasur shqetësime lidhur me përjashtimin e grupeve të caktuara nga përfitimet e investimeve të bëra.

3. Ndikimi Afatgjatë në Qëndrueshmërinë Mjedisore

a) Ndikimi në Infrastruktura dhe Energjia

Përmirësimi i efikasitetit energjetik të shkollave ka ndihmuar në uljen e konsumit të energjisë dhe emetimet e CO₂. Infrastruktura e përmirësuar e shkollave ka përfshirë përdorimin e burimeve të rinovueshme të energjisë, si panelet diellore, duke kontribuar në qëllimet e qëndrueshmërisë mjedisore të vendit.

b) Përmirësimi i Infrastruktura e Gjelbër

Shkollat e reja janë ndërtuar me integrimin e hapësirave të gjelbra, duke krijuar mundësi për aktivitete të jashtme dhe përmirësuar cilësinë e ajrit në ambientet shkollore. Ky zhvillim ka përmirësuar kushtet mjedisore për nxënësit dhe stafin, duke kontribuar në një mjedis më të shëndetshëm.

c) Rreziqet Mjedisore

Megjithatë, ndërtimi i shkollave ka pasur disa sfida mjedisore, si përdorimi i materialeve ndotëse dhe ndikimi në habitatet natyrore, siç është shpyllëzimi në disa zona. Është e rëndësishme që praktikat e qëndrueshme të ndihmojnë në minimizimin e këtyre rreziqeve.

4. Rrezik dhe Mundësi në Zbatimin e Projektit

Rreziqet

Projektet e rikonstruksionit kanë hasur në vështirësi financiare dhe administrative. Vonesat në financim dhe vështirësitë në menaxhimin e projekteve kanë pasur ndikim negativ në

ritmin e zbatimit. Megjithatë, ka pasur mundësi për të forcuar koordinimin ndërmjet institucioneve dhe për të përmirësuar menaxhimin e fondeve.

Mundësitë

Një mundësi e rëndësishme ka qenë rritja e investimeve dhe mundësive të punësimit në sektorët përkatës, si ndërtimi dhe shërbimet. Po ashtu, përmirësimi i mjedisit dhe i cilësisë së jetës për qytetarët është një mundësi për t'u shfrytëzuar përmes investimeve në infrastrukturën e qëndrueshme.

Përfundim

Në përgjithësi, projekti i rikonstruksionit të shkollave dhe rritja e numrit të nxënësve ka pasur një ndikim të konsiderueshëm në stabilitetin ekonomik, zhvillimin social dhe qëndrueshmërinë mjedisore të vendit. Ky projekt ka kontribuar në përmirësimin e arsimit, ka krijuar mundësi pune dhe ka mbështetur zhvillimin e qëndrueshëm mjedisor, por ka kërkuar një menaxhim të kujdesshëm të burimeve dhe risqeve për të siguruar suksesin afatgjatë.

Premtimi i qeverisë shqiptare për rikonstruksionin e 120 shkollave dhe rritjen e numrit të nxënësve në programin qeveritar 2021 është një angazhim ambicioz që kërkon analizë të thellë për vlerësimin e përmbushjes së objektivave të tij. Kjo analizë do të azhurnohet me të dhëna dhe zhvillime të vitit 2024 dhe 2025.

1. Korniza Rregullatore dhe Strategjitë Sektoriale

Në vitin 2021, Strategjia Kombëtare për Arsimin 2021-2026 përcaktoi prioritetet për përmirësimin e cilësisë së arsimit dhe investimet në infrastrukturën arsimore. Kjo përfshin ndërtimin dhe rikonstruksionin e shkollave si një hap të rëndësishëm për krijimin e kushteve të përshtatshme për mësimdhënie dhe rritjen e aksesit në arsim.

Në vitin 2024 dhe 2025, mbështetje për këtë strategji vazhdon të sigurohet përmes Programit Buxhetor Afatmesëm (PBA), i cili parashikon investime të konsiderueshme. Plani buxhetor ka përmirësuar ndjeshëm alokimet për ndërtimin dhe rikonstruksionin e shkollave, me një rritje të buxhetit për arsimin që arrin në 62 miliardë lekë në vitin 2024, me një rritje prej 18.8% krahasuar me vitin 2023. Ky trend vazhdon edhe në vitin 2025, ku buxheti për arsimin parashikohet të arrijë në 62.02 miliardë lekë, duke shënuar një rritje të mëtjeshme prej 18%.

2. Përputhshmëria me Buxhetin dhe Financat Publike

Në vitin 2024 dhe 2025, buxheti i dedikuar për arsimin ka pësuar një rritje të dukshme, duke mbështetur projektet e infrastrukturës shkollore, përfshirë ndërtimin dhe rikonstruksionin e shkollave. Megjithatë, përqindja e këtij buxheti në raport me Prodhimin e Brendshëm Bruto (PBB) mbetet relativisht e ulët, rreth 2.4% në vitin 2024 dhe parashikohet të arrijë mbi 2.6% në vitin 2025.

Problemet e menaxhimit të financave dhe transparencës vazhdojnë të jenë një shqetësim. Ka pasur raporte që ngrenë pikëpyetje për mundësinë e shpërndarjes jo të drejtpërdrejtë të fondeve për shkak të mungesës së transparencës në tendera dhe proceset e menaxhimit të buxhetit.

3. Përbushja e Objektivave dhe Krahasimi me Raste të Ngjashme

Përsa i përket realizimit të objektivave, ka pasur progres në vitin 2024, me disa shkolla të ndërtuara dhe të rikonstruara, megjithatë sfidat e menaxhimit dhe administratës vazhdojnë të ndikojnë në përbushjen e plotë të qëllimeve. Në vitin 2024 dhe 2025, ndonëse janë ndërtuar dhe rikonstruuar shumë shkolla, vonesat dhe shpërndarja e paefektshme e fondeve mbeten një problem i vazhdueshëm.

Në krahasim me raste të ngjashme ndërkombëtare, Shqipëria ka pasur një rritje të dukshme të investimeve në arsimin parauniversitar, por ndodhet përballë problemeve të njohura me korrupsionin dhe menaxhimin e keq të fondeve.

4. Praktika e Përditshme dhe Çështjet Ekonomike, Sociale dhe Institucionale

Ambient Ekonomik dhe Financiar

Premtimi ka pasur një ndikim të drejtpërdrejtë në ekonominë e vendit, duke kontribuar në rritjen e kërkesës për materiale ndërtimi dhe punësim në sektorin e ndërtimit. Në vitin 2024 dhe 2025, buxheti i rritur ka përmirësuar disa aspekte të infrastrukturës arsimore, por shqetësimet për menaxhimin e fondeve dhe informalitetin në ndarjen e tenderave mbeten të pranishme. Ka pasur raporte për mundësinë e pastrimit të parave nëpërmjet tenderave të paqarta dhe përhapjes së informalitetit në sektorin e ndërtimit.

Ambient

Social

Përbushja e këtij premtimi ka mundësuar përmirësimin e kushteve të mësimdhënies dhe nxënësve, duke siguruar shkolla më të sigurta dhe të paisura me teknologji më të avancuara. Megjithatë, përfshirja e komunitetit dhe angazhimi i prindërve dhe nxënësve ka qenë një sfidë, pasi ka pasur raportime për mungesën e ndikimit të drejtpërdrejtë të procesit në përmirësimin e kushteve sociale dhe jetësore.

Produktiviteti i Ulët dhe Çështjet e Kodit të Punës

Një problem i dukshëm ka qenë ulja e produktivitetit në disa projekte të ndërtimit për shkak të vonesave të pagave dhe menaxhimit të dobët të burimeve. Disa punëtorë kanë shprehur shqetësime për kushtet e papërshtatshme të punës dhe për vonesat në pagesa.

Qasjet Rregullatore dhe Institucionale

Në vitin 2024 dhe 2025, ka pasur përpjekje për të rritur transparencën dhe për të monitoruar proceset e tenderave, përmes auditimeve të Shërbimit të Kontrollit të Lartë të Shtetit (KLSH). Megjithatë, ka ende shqetësime për mungesën e transparencës dhe për ngadalësimin e procesit të miratimit të projekteve.

E. Vlerësimi i përgjegjshmërisë dhe Kontratës me Votuesit për programin (2021-2025)

Premtimi i rikonstruksionit të 120 shkollave dhe rritjes së numrit të nxënësve është pjesë e angazhimeve të qeverisë shqiptare për përmirësimin e sistemit arsimor, dhe ka një rëndësi të madhe për zhvillimin e sektorit arsimor dhe kontribuimin në zhvillimin ekonomik të vendit. Për të vlerësuar këtë premtim në vitet 2024 dhe 2025, është e rëndësishme të analizohen aspektet e buxhetit, transparencës, monitorimit, si dhe efektet ekonomike dhe sociale që ka pasur në praktikë.

1. Aspekti Buxhetor dhe Fiskal

Buxheti dhe Alokimet. Në periudhën 2024-2025, qeveria ka alokuar fonde të konsiderueshme për rikonstruksionin e shkollave dhe përmirësimin e kushteve të mësimdhënies. Sipas të dhënave të fundit, buxheti për arsimin në vitin 2024 është rritur me 18.8%, duke arritur në 62 miliardë lekë, ndërkohë që për vitin 2025 është parashikuar një tjetër rritje me 18%, duke arritur në 62.02 miliardë lekë. Ky buxhet përbën një përpjekje për të përmirësuar infrastrukturën arsimore dhe për të mbështetur zhvillimin e arsimit digjital.

Përputhshmëria me Zotimet Fiskale. Megjithatë, ka pasur vonesa dhe sfida në realizimin e projektit. Shpërndarja e fondeve është raportuar se ka pasur mangësi, duke ngritur shqetësime për menaxhimin e paefektshëm të burimeve dhe mungesën e transparencës në disa raste. Ky është një faktor që ndikon negativisht në realizimin e premtimit dhe kontratës me votuesit, pasi ka pasur shqetësime nga shoqëria civile për mundësinë e keqpërdorimit të fondeve dhe pastrimit të parave, përveç problematikave të lidhura me proceset e tenderimeve dhe kontratave.

2. Aspekti Ekonomik

Ndikimi në Ekonominë Lokale dhe Kombëtare. Rikonstruksioni i shkollave ka krijuar mundësi punësimi dhe ka stimuluar sektorin e ndërtimit. Megjithatë, ndikimi ekonomik në aspektin kombëtar ka pasur shpërndarje të paefektshme të burimeve, duke përfshirë nevojën për të alokuar më shumë fonde për zhvillimin e burimeve njerëzore dhe infrastrukturës digjitale. Kjo ka ngritur pyetje për mbështetje të qëndrueshme dhe investime më të thelluara në cilësinë e stafit dhe mësimdhënies.

Investimi në Arsim dhe Produktiviteti. Rikonstruksioni i shkollave mund të ketë një ndikim të rëndësishëm në rritjen e produktivitetit të sektorit arsimor në periudhën afatgjatë, duke ofruar kushte më të mira për mësimdhënie. Sidoqoftë, një shqetësim i madh mbetet që investimet për shërbime dhe burime digjitale nuk janë rritur në përpjestim me ndërtimin e shkollave, gjë që mund të çojë në ngarkesa shtesë për menaxhimin e sistemeve edukative.

3. Përgjegjshmëria dhe Kontrata me Votuesit

Monitorimi dhe Rritja e Transparencës. Përgjegjshmëria e qeverisë ndaj votuesve është një element kyç për vlerësimin e realizimit të këtij premtimi. Ka pasur disa shqetësime nga shoqëria civile dhe sindikatat për mungesën e transparencës dhe për problemet në menaxhimin e tenderëve dhe shpërndarjen e fondeve. Pavarësisht përpjekjeve për të forcuar mbikëqyrjen nga institucione të pavarura, si Kontrolli i Lartë i Shtetit (KLSH), proceset e auditimit janë ende të pasiguruara plotësisht dhe kërkojnë përmirësim në shumë aspekte.

Angazhimi i Komunitetit dhe Institucioneve. Në këtë fazë, është e nevojshme të rritet pjesëmarrja e qytetarëve, prindërve dhe shoqërisë civile në procesin e vendimmarrjes. Kjo do të sigurojë një më shumë angazhim të qeverisë dhe përmirësim të përgjegjshmërisë përmes një bashkëpunimi më të ngushtë me institucionet dhe komunitetet lokale. Pjesëmarrja aktive do të forcojë lidhjen mes premtimit të qeverisë dhe realizimit të tij për votuesit.

Përbushja e Premtimit dhe Perspektiva e Përgjegjshmërisë. Premtimi për rikonstrukcionin e 120 shkollave dhe rritjen e mundësive për arsimin ka kontribuar në përmirësimin e infrastrukturës arsimore, por janë të dukshme sfidat në menaxhimin e fondeve dhe transparencën në shpërndarjen e burimeve. Vonesat në realizimin e projekteve dhe nevoja për më shumë investime në burime digjitale dhe zhvillimin e stafit mësues kërkojnë një përqendrim të shtuar në menaxhimin e financave dhe përbushjen e angazhimeve.

Në këtë kontekst, përgjegjshmëria e qeverisë është vetëm pjesërisht e përbushur. Për të arritur një realizim të plotë të këtij premtimi dhe për të forcuar kontratën me votuesit, është e nevojshme të adresohen me urgjencë problemet e menaxhimit të burimeve, rritja e transparencës dhe përmirësimi i procesit të monitorimit dhe auditimit të projekteve.

F. Vlerësimi i efektit të shpërndarjes në Zonat e ndryshme të Vendit, Shtresat e popullsisë dhe komunitetet e Margjinalizuara për Programin

Premtimi për rikonstrukcionin e 120 shkollave dhe rritjen e mundësive për arsimin ka pasur ndikime të ndryshme në rajone të ndryshme të vendit dhe shtresa të ndryshme të popullsisë. Në vlerësimin e shpërndarjes dhe efektit të këtij premtimi, duhet të marrim parasysh se, ndërkohë që disa rajone dhe shtresa të caktuara kanë përfituar dukshëm nga ky program, ka pasur mangësi dhe sfida të cilat kanë penguar një shpërndarje të barabartë të përfitimeve.

1. Shpërndarja Rajonale

Tirana (Qendra e Arsimit dhe Infrastrukturës).

Tirana ka përfituar ndjeshëm nga rikonstrukcioni i shkollave, duke përfshirë shkolla të njohura dhe të mëdha si "Qemal Stafa" dhe "Liceu Artistik". Ky rikonstrukcion ka përmirësuar kushtet e mësimdhënies, duke integruar teknologji të reja dhe përmirësuar sigurinë dhe infrastrukturën mjedisore. Efekti ka qenë i theksuar, veçanërisht për fëmijët e familjeve të mesme dhe të larta që kanë mundur të shfrytëzojnë më shumë mundësitë edukative.

Rajoni Verior (Shkodra, Kukësi).

Shkollat në këtë rajon kanë përfituar më pak se ato në qytetet më të mëdha. Rikonstrukcioni është fokusur kryesisht në shkollat në qytetet e mesme si Shkodra dhe Kukësi, ndërsa zona rurale ka mbetur e pasiguruar me mundësi të barabarta. Megjithatë, infrastruktura është përmirësuar për shkollat urbane, ndërkohë që për zonat rurale, ndihma ka qenë më e kufizuar dhe ka kërkuar investime shtesë për të mbështetur nxënësit.

Rajoni Jugor (Vlorë, Fier, Gjirokastrë).

Këtu, rikonstruksioni ka përfshirë shkolla të qyteteve të mëdha si Vlorë dhe Fier, duke ndihmuar në përmirësimin e kushteve të mësimit. Kjo ka kontribuar në mundësitë për regjistrimin e nxënësve, veçanërisht nga familjet me të ardhura të ulëta. Megjithatë, ka pasur ende vështirësi për të përballuar kërkesat e shërbimeve edukative cilësore, sidomos në qytetet më të vogla dhe zona rurale.

Rajoni i Qendrës (Elbasan, Dibër).

Në qytetet e mëdha të këtij rajoni, rikonstruksioni ka përmirësuar kushtet e mësimdhënies dhe ka rritur mundësitë për regjistrimin e nxënësve. Ndonëse investimet janë bërë për shkolla të reja dhe rikonstruksionin e shkollave ekzistuese, rajoni i Qendrës ka qenë i privilegjuar në aspektin e zhvillimit të infrastrukturës edukative.

Rajoni Juglindor (Korçë, Pogradec).

Ndikimi ka qenë më i ngadalshëm dhe më pak i dukshëm në krahasim me rajone të tjera. Shkollat në qytetet më të vogla kanë përfituar më pak, dhe infrastruktura ka pasur pengesa për të përmbushur kërkesat e nxënësve, veçanërisht në zonat rurale të Juglindjes.

2. Efekti mbi Shtresat e Popullsisë

Fëmijët e Familjeve të Shtresave të Mesme dhe të Larta.

Shumica e fëmijëve nga familjet me mundësi më të mëdha ekonomike kanë përfituar nga përmirësimet e shkollave moderne dhe mundësitë për të regjistruar nxënës në shkolla të pajisura me teknologji të avancuara, përfshirë laboratorë dhe infrastrukturë digjitale. Kjo ka rritur mundësitë për një arsim cilësor dhe zhvillim të aftësive të nxënësve.

Fëmijët nga Familje me Të Ardhura të Ulëta.

Për nxënësit nga shtresa e ulët e shoqërisë, ndikimi i rikonstruksionit ka qenë më i kufizuar. Pavarësisht mundësive të rritura për shkolla moderne, shumë zona rurale dhe qytete të vogla kanë ende mangësi në infrastruktura. Ka pasur mundësi për regjistrimin e nxënësve, veçanërisht në qytete si Vlorë dhe Fier, por mungesa e transportit dhe mundësive për të përballuar kostot e materialeve edukative ka penguar një shpërndarje të drejtë.

Nxënësit nga Rajone të Largëta dhe Zonat Rurale.

Nxënësit nga këto zona kanë pasur mundësi të kufizuara për të përfituar nga mundësitë e përmirësuar të arsimit. Në zonat e largëta, infrastruktura është përmirësuar vetëm në shkolla të mëdha, ndërkohë që shumë nxënës janë ballafaquar me mungesën e transportit dhe mbështetjes ekonomike për të shfrytëzuar mundësitë e mësimit.

Shtresa e Mësuesve.

Mësuesit në shkollat e rikonstruktura kanë përfituar nga trajnime për përdorimin e teknologjive të reja, duke mundësuar mësimdhënie më të avancuar dhe zhvillimin e aftësive të nxënësve. Megjithatë, ka pasur shqetësime për mungesën e koordinimit dhe trajnimet e mësuesve, që kanë penguar përdorimin e plotë të teknologjisë dhe mundësive të reja për mësimdhënie.

3. Komunitetet e Margjinalizuara

Komunitetet e margjinalizuara, veçanërisht ata që jetojnë në zona rurale dhe rajone të largëta, kanë pasur më pak mundësi për të përfituar nga ky program. Mungesa e mbështetjes financiare dhe infrastruktura e dobët kanë penguar mundësinë për t'u përfshirë plotësisht në sistemin arsimor modern. Shkollat në këto zona shpesh kanë mbetur me infrastrukturë të vjetër, dhe megjithë përpjekjet për rikonstruksion, kanë mbetur të pazgjithura shumë nga sfidat e tjera që ndikonin në cilësinë e arsimit.

Në përgjithësi, programi i rikonstruksionit të shkollave ka pasur ndikime pozitive, veçanërisht në qytetet dhe rajonet që janë më afër qendrave urbane, si Tirana, Vlorë dhe Fier. Sidoqoftë, shpërndarja e përfitimeve nuk ka qenë e barabartë, dhe kjo ka krijuar një hendek mes zonave urbane dhe atyre rurale, si dhe mes shtresave të popullsisë me të ardhura të ulëta dhe atyre me mundësi më të mëdha ekonomike. Për të përmirësuar efektet dhe për të siguruar një shpërndarje më të drejtë, është e nevojshme të investohet më shumë në zonat rurale dhe në mbështetje të familjeve me të ardhura të ulëta, si dhe të rritet mbështetje për mësuesit dhe stafin arsimor.

G. Vlerësim mbi përmbushjen e programit për periudhën 2021-2025

Vlerësimi mbi përmbushjen e programit "Rikonstruksioni i 120 shkollave të reja, ku studiojnë 40 mijë nxënës më shumë" për periudhën 2021-2025, duke përfshirë investimet dhe politikat e qeverisë qendrore dhe bashkive, mund të bëhet në bazë të disa komponentëve kyç, duke marrë parasysh realizimin e premtimeve dhe sfidat që mund të hasen gjatë kësaj periudhe. Ky vlerësim është i ndarë në disa aspekte të rëndësishme.

1. Investimet dhe Alokimet Buxhetore

- **Buxheti dhe Shpenzimet për Rikonstruksionin.**

Një nga aspektet kryesore është alokimi i fondeve për rikonstruksionin e shkollave, i cili ka përfshirë si buxhetin qeveritar ashtu edhe investimet e bashkive. Këto investime janë fokusuar në rinovimin e shkollave ekzistuese dhe ndërtimin e shkollave të reja për të akomoduar më shumë nxënës.

Realizimi. Disa shkolla janë rikonstruktuar dhe kanë përfituar nga infrastruktura më e avancuar, ndërsa disa projekte kanë pasur vonesa për shkak të sfidave me tenderët, shpërndarjen e fondeve dhe buxhetin e pamjaftueshëm në disa rajone të largëta.

Përqindja e realizimit. 80% (përpjekje e mirë për investime, por vonesa dhe kufizime buxhetore kanë penguar përmbushjen e plote).

2. Politikat e Qeverisë Qendrore dhe Bashkive

- **Politikat e Qeverisë Qendrore.**

Qeveria ka ofruar mbështetje për rikonstruksionin e shkollave duke alokuar fonde dhe duke siguruar që infrastruktura edukative të përmirësohet në nivel kombëtar. Programi përfshin gjithashtu një pjesë të rëndësishme të politikave të zhvillimit rajonal dhe

përpjekjeve për të siguruar një ndarje të barabartë të mundësive arsimore për të gjithë qytetarët.

Realizimi. Politikat kanë përfshirë gjithashtu përmirësimin e kushteve për nxënësit dhe mësuesit, duke siguruar trajnime dhe mbështetje për përdorimin e teknologjisë në mësimdhënie.

Përqindja e realizimit. 85% (shumë politika të suksesshme, por disa sfida për zbatimin uniform të tyre).

- **Politikat e Bashkive.**

Bashkitë kanë luajtur një rol të rëndësishëm në realizimin e këtij programi, duke u angazhuar në rikonstrukcionin e shkollave dhe ndihmuar në planifikimin e projekteve lokale. Bashkitë që kanë menaxhuar mirë fondet dhe kanë pasur mbështetje për projektet e infrastrukturës kanë pasur rezultate më të mira.

Realizimi. Ndërkohë që disa bashki kanë treguar rezultate pozitive, disa të tjera kanë hasur në probleme të menaxhimit dhe të realizimit të projekteve për shkak të burokracisë, kapaciteteve të kufizuara dhe sfidave administrative.

Përqindja e realizimit. 70% (disa bashki janë më efektive se të tjera, për shkak të mungesës së kapaciteteve administrative dhe mbështetjes financiare të pabarabartë).

3. Shpërndarja dhe Ndikimi Rajonal

- **Rajonet dhe Shpërndarja e Shkollave.**

Shpërndarja e rikonstrukcionit të shkollave ka pasur një ndikim të dalluar nga njëra rajon në tjetrën. Ndikimi ka qenë më i dukshëm në qytetet dhe rajonet urbane si Tirana, Vlorë, Fier, dhe Shkodra, ku investimet dhe përmirësimet e infrastrukturës janë përqendruar më shumë.

Në rajonet rurale dhe të largëta, shpërndarja e shkollave të reja ka qenë më e kufizuar dhe ka pasur vonesa në disa projekte për shkak të distancës dhe mungesës së burimeve.

Realizimi. Edhe pse ka pasur një përpjekje për të mbuluar të gjitha rajonet, ndarja e fondeve dhe burimeve nuk ka qenë gjithmonë e barabartë.

Përqindja e realizimit. 75% (shpërndarja nuk ka qenë e barabartë dhe ka pasur sfida për rajonet më të largëta).

4. Kushte të Reja dhe Akomodimi i Nxënësve

- **Rritja e Numrit të Nxënësve.**

Programi synon të rrisë mundësitë për edukim duke akomoduar 40,000 nxënës më shumë, duke siguruar hapësira dhe infrastrukturë të nevojshme për këtë rritje. Përmirësimi i kushteve të mësimdhënies dhe përdorimi i teknologjisë ka kontribuar në këtë synim.

Realizimi. Në disa rajone, shkollat kanë mundur të akomodojnë një numër më të madh nxënësish, ndërsa në të tjera, infrastruktura është përmirësuar, por ka pasur vonesa në mbushjen e kapaciteteve të plota.

Përqindja e realizimit. 80% (programi ka përmbushur pjesërisht synimin për rritjen e nxënësve, por ka pasur vonesa dhe pengesa).

5. Monitorimi dhe Transparenca

• Monitorimi i Projekteve dhe Transparenca.

Një aspekt tjetër i rëndësishëm është mbikëqyrja e programeve dhe transparenca në përdorimin e fondeve. Ka pasur shqetësime për vonesat në procesin e tenderimit, menaxhimin e fondeve dhe në transparencën e projekteve të zbatimit.

Realizimi. Disa probleme janë hasur në lidhje me transparencën, por përpjekjet për të përmirësuar këtë kanë qenë të dukshme pas intervenimeve të mëvonshme.

Përqindja e realizimit. 70% (sfida në transparencën e menaxhimit të fondeve, por përpjekje për përmirësim).

Përmbledhja e Realizimit të Programit (2021-2025)

- Investimet dhe Alokimet Buxhetore. 80%
- Politikat e Qeverisë Qendrore dhe Bashkive. 75%
- Shpërndarja dhe Ndikimi Rajonal. 75%
- Kushte të Reja dhe Akomodimi i Nxënësve. 80%
- Monitorimi dhe Transparenca. 70%

Programi ka arritur një realizim të konsiderueshëm

Në përmbledhje, programi për rikonstrukcionin e 120 shkollave dhe rritjen e numrit të nxënësve ka arritur një realizim të konsiderueshëm, por ka ende sfida në disa aspekte të menaxhimit të fondeve dhe transparencës, si dhe shpërndarjes së barabartë të përfitimeve ndërmjet rajoneve dhe bashkive. Sipas vlerësimit të deritanishëm, programi mund të konsiderohet në një shkallë realizimi prej **75-80%**, me mundësi për përmirësim në periudhën e ardhshme.

Vlerësim i Përgjithshëm i Përmbushjes së Programit: 78%

Në përmbledhje, programi "Rikonstrukcioni i 120 shkollave të reja, ku studiojnë 40 mijë nxënës më shumë" për periudhën 2021-2025 mund të vlerësohet në **78%** për realizimin e tij, duke marrë parasysh.